

**NEULOJAT NEULEKERHOISSA: OSALLISTUMISEN
FUNKTIOT JA SOSIAALINEN PÄÄOMA**

Heidi Valkama

Pro Gradu-tutkielma

**Sosiologia/Kansalaisyhteiskunnan
asiantuntijuuden maisteriohjelma**

Yhteiskuntatieteiden ja

filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Syksy 2014

TIIVISTELMÄ

NEULOJAT NEULEKERHOISSA: OSALLISTUMISEN FUNKTIOT JA SOSIAALINEN PÄÄOMA

Heidi Valkama

Sosiologia/Kansalaisyhteiskunnan asiantuntijuuden maisteriohjelma

Pro Gradu-tutkielma

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Ohjaaja: Martti Siisiäinen

Syksy 2014

Sivumäärä: 55 s.

Tämän tutkimuksen tehtävänä on selvittää millaisia osallistumisen funktioita neulekerhoon osallistumiseen neulojilla liittyy, sekä millaista sosiaalista pääomaa neulojat neulekerhosta saavat. Teoreettisen viitekehyksen muodostavat osallistumisen funktiot ja sosiaalinen pääoma. Tutkimuksen aineiston muodostaa Helmikuussa 2014 neulojien ravelry.org sivustolla tätä tutkimusta varten kerätty aineisto, johon vastasi 81 suomalaista neulojaa. Aineisto käsiteltiin sisältöä teemoitellen ja tyyppitellen. Keskeiset tutkimustulokset paljastivat, että osallistumisen funktioita on sekä näkyviä että latenteja. Näkyviä funktioita osallistumiselle ilmeni olevan sosiaalinen toiminta, keskusteleminen samanhenkisten ihmisten kanssa, oman ajan saaminen sekä rentoutuminen. Latenteja funktioita ilmeni olevan itsensä esittäminen, toisten kuunteleminen ja ystävien saaminen. Neulekerhosta saatuja resursseja oli voitu hyödyntää mm. työpaikan saamisessa. Neulominen yhdessä merkitsi vastaajille ennen kaikkea terapeuttisena toimintana, mikä oli myös merkittävänä osa harrastusta. Kerhon merkitykseen kuitenkin vaikutti se mitä kerhosta haettiin: osa halusi hyvin tiiviin ryhmän, jonka kanssa jutella rauhassa, kun taas toiset halusivat kokea seurustelun asteelle jäävää sosiaalista toimintaa.

Avainsanat: neulominen, neulojat, neulekerho, funktiot, sosiaalinen pääoma

SISÄLLYS

1. Johdanto.....	4
2. Aiempaa tutkimusta.....	6
3. Käsite.....	10
3.1. Neulominen	11
3.3 Neulominen miesten harrastuksena	12
3.2. Neulekerhon määrittely	13
4. Harrastustoiminta	15
4.1. Neulomisen harrastukselliset merkitykset	15
5. Funktioiden erottelu.....	17
5.1 Ilmeiset ja latentit funktiot.....	17
5.2 Funktioiden tarkastelu vapaaehtoisessa yhdistystoiminnassa	19
6. Sosiaalinen pääoma	21
6.1. Sosiaalinen pääoma verkkona	21
6.2 Bourdieun sosiaalinen pääoma	23
6.3 Putnamin sosiaalinen pääoma.....	24
6.4. Miten sosiaalista pääomaa voidaan mitata?.....	26
7. Aineisto, aineiston keruu ja kyselylomake	28
8. metodologiset perusteet	32
9. Tulokset	34
9.1 Keitä neulekerholaiset ovat?.....	34
9.2. Osallistumisen funktiot.....	40
9.3. Neulekerhot sosiaalisen pääoman tuottajina.....	45
10. Pohdinta.....	48
Lähteet	52

1. JOHDANTO

Neulomisella on pitkät juuret Suomessa. Neulominen oli agraarisessa yhteiskunnassa naisten työtä, mistä saatiin elinkeinoa ja perheelle käyttövaatetta. Teollistumisen myötä käsityön tekeminen kotityönä väheni. Vaatteiden ostaminen kaupasta tuli mahdolliseksi ja itsetekemistä halvemmaksi. Vaikka neulomiselle ei enää ollut pakottavaa tarvetta, ei käsitöiden harrastamisen määrä laskenut. Päinvastoin, neulomisen harrastaminen lähti nousuun. (Linko 1997, 42; Svinhufvud 1997, 5–6) Viimeisen vuosikymmenen aikana harrastus on noussut huomionarvoiseksi trendiksi. Neulomisen traditionaalisuus ja toisaalta sen trendikkyys tekevät neulomisesta mielenkiintoisen tutkimuskohteen. Harrastajien määrän kasvun myötä neulominen on mediassa esitelty trendikkäänä ja kehittäväenä toimintana. Myös neulomisen sosiaalista puolta on nostettu esille.

Neulekerhoihin hakeutuu sekä naisia että miehiä, mutta suurin osa harrastajista on eri-ikäisiä naisia. Neulominen sopii harrastukseksi monessa elämäntilanteessa olevalle, eikä harrastus vaadi suuria investointeja. Neulomista harrastaakin niin eri-ikäiset kuin koulutustaustaiset ihmiset. Neulekerhoissa kaikki ovat tasa-arvoisessa asemassa neulojina, eikä osallistujien taustoilla ole merkitystä.

Harrastuksena neulominen antaa paljon. Se antaa vapaa-aikaan merkityksellistä tekemistä, minkä parissa neuloja voi kehittää itseään, rentoutua ja tavata muita ihmisiä. Säännöllinen neulominen myös kehittää kognitiivisia kykyjä ja lievittää stressiä. (Riley, Corkhill, Morris 2013) Nykyään ihmiset vaativat yhä enemmän omaa vapaa-aikaa, mutta samalla vapaa-aikaan liittyy yhä enemmän odotuksia. Halu kehittää itseään myös vapaa-ajalla koetaan usein tärkeäksi. (Liikkanen, Melkas, Jallinoja, Alasuutari, Kytömäki, Eskola, Helve, 2009) Neulominen sopii siten hyvin vapaa-ajan toiminnaksi.

Sosiologian opiskelijana kiinnostuin neulomisen trendistä ja neuleryhmien merkityksestä nyky-yhteiskunnassa harrastustaustani kautta. Olen harrastanut neulomista aktiivisesti ala-asteikäisestä asti. Henkilökohtaisen kiinnostuksen ansiosta olen seurannut kuinka neulomisesta on viime vuosina tullut trendikästä. Virtuaaliseen harrastuksen puoleen tutustuin vuonna 2008 aluksi neuleblogien ja myöhemmin myös muiden neulesivustojen kautta. Oma taustani neulojana auttoi varmasti tutkimuksen tekemisessä ja neulomisen harrastamisen ymmärtämisessä.

Tässä tutkimuksessa tutkimuskohteena ovat neulekerhojen osallistajat. Tutkimuksessa käsitellään neulojen yhteenliittymiä, joissa päätarkoitus on neuloa yhdessä. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää millaisia ovat neulojen osallistumisen funktiot neulekerhoissa. Tarkastelussa on käytetty apuna Mertonin funktioteoriaa, jonka avulla pyrin selvittämään millaisia näkyviä ja latenteja funktioita osallistumiseen liittyy. Toiseksi, tässä tutkimuksessa pyritään selvittämään millaista sosiaalista pääomaa neuloja saa neulekerhosta. Olennaista on selvittää miten neulojat voivat käyttää kerhosta saamiaan sosiaalisen pääoman resursseja hyödykseen. Sosiaalisen pääoman teoriaa käsitellään Bourdieun yksilöperustaisen sosiaalisen pääoman tarkastelun kautta ja toisaalta Putnamin laajemman yhteisöperustaisen sosiaalisen pääoman myötä.

Tutkimuksen rakenne on seuraava. Johdannon jälkeisessä luvussa esittelen aiempaa neulomisen ja neulekerhojen tutkimusta. Luvussa 3 esittelen käsityön ja neulomisen käsitteitä sekä avaan neulomisen historian ja harrastamisen muutosta Suomessa. Myös neulekerhon käsitettä sekä neulojen sukupuolijakaumaa avataan tässä yhteydessä. Luvussa 4 käsittelen neulomista tarkemmin harrastustoimintana. Tämän jälkeen siirryn esittelemään teoreettisen viitekehyksen luvuissa 5 ja 6. Teoreettisena viitekehyksenä toimii Mertonin kautta funktioiden tarkastelu, ja sosiaalinen pääoma Putnamin sekä Bourdieun mukaan. Tämän jälkeen siirryn esittelemään tutkimuksessa käytettyä aineistoa, jonka keräsin keväällä 2014. Aineiston esittelyn jälkeen siirryn esittelemään metodologiset valinnat. Lisäksi avaan käyttämäni sisällönanalyysi keskeiset määritelmät. Luvussa 9 käydään läpi tutkimuksen tulokset teemoitellen. Tutkimustulokset on esitelty kolmessa osassa. Ensin esittelen aineiston vastaajien taustatietoja, sitten osallistumisen funktiota ja viimeisenä sosiaalisen pääoman rakentumista koskevat tulokset. Lopuksi kokoan keskeiset tulokset yhteen luvussa 10, jossa myös pohdin tutkimustuloksien suhdetta aiempaan tutkimukseen ja pohdin jatkotutkimusaiheita.

2. AIEMPAA TUTKIMUSTA

Tutkimusta neulomisen harrastamisesta yksin ja ryhmässä on tehty jonkin verran. Käsitöiden teon ja erityisesti neulomisen tutkimuksissa on käsitelty neulomisen yhteisöllisyyttä ja neulomisen sekä neulekerhon merkityksiä ja mahdollisuuksia. Myös internetin merkitys harrastuksen osana on otettu huomioon uusimmissa tutkimuksissa. Feministisen tutkimuksen kautta taasen tarkastellaan neulomista mahdollisuutena naisten feministiseen projektiin. Tutkimukset neulomisesta ovat keskittyneet lähes kokonaan naispuolisiin neulojiin ja vain yhdessä tutkimuksessa on nostettu selkeästi esille miesten osuutta neulojina.

Kelly on tutkimuksessaan (2013) ottanut neulomiseen feministisen näkökulman. Tutkimuksessa neulomista tarkasteltiin lisäksi naisten mahdollisuutena omaan taiteeseen ja voimaantumiseen. Neulomista tarkastellaan myös osana feministisen aktivismin toimintaa, neulomista feministisenä projektina. Tutkimuksen aineisto kerättiin neulekerhojen ja verkkoneuleyhteisöjen osallistujia haastatellen, ja etnografisesti neulekerhoja tarkkaillen Yhdysvalloissa vuosina 2007–2010. Tutkimukseen osallistui 27 neulojaa, sekä naisia että miehiä. Lisäksi Kelly tutki verkossa toimivaa neuleyhteisöä ravelry.org:ia cyberfeministisenä sivustona. (Kelly 2013, 136)

Kellyn tutkimuksessa selvisi, että neulomisen ja feminismin suhde ei ole itsestäänselvyys. Vaikka haastateltavista osa ei ollut kuullutkaan feministisen aatteen yhdistämisestä neulomiseen, yhdisti vastaajista yli puolet feministisyyden ja neulomisen toisiinsa. Osa vastaajista piti yhteyttä selvänä. Osa uskoi joidenkin näkevän feminismin ja neulomisen olevan yhteydessä toisiinsa, vaikka eivät itse yhteyttä näe. Osa taas ajatteli, että neulominen voisi olla yhdistettävissä feminismiin. Neuleyhteisöissä feministisyyden olemassaoloa ei rajattu pois, mutta sen ei myöskään nähty olevan kokoajan läsnä. Olennaista oli se, että neulominen nähtiin omana valintana. Omaa valintaa painottaen tehtiin ero historiaan eli pakon sanelemaan naisten neulomisen työhön. Haastateltujen miesten mielestä neulominen ei ollut ristiriidassa heidän oman maskuliinisuutensa kanssa. Kuitenkin ilmeni, että miehet kokevat joskus toisten ihmisten luovan ennakkoluuloja heidän seksuaalista suuntautumistaan ja maskuliinisuuttaan kohtaan. Miesneulojat kokivat, että ihmiset luulevat heitä homoseksuaaleiksi, koska he neulovat. (ks. luku 3.2). (Kelly 2013, 137–139) Kellyn tutkimustuloksissa selviää, että neulominen on kontekstista riippuvaista, ja neulojien tai neulomisen harrastamisen suhde feministiseen politiikkaan on tapauskohtaista.

Prigoda ja McKenzie (2007) tutkivat kirjastossa tapaavaa neuleryhmää Kanadassa. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää millaista käyttäytymisen malleja ja informaationkulkua neulojien välillä tapahtuu neulekerhon tapaamisissa. Lisäksi haluttiin selvittää kyseisen neulekerhon merkitystä osallistujille. Tutkimus suoritettiin osallistuvan havainnoinnin kautta neuleryhmässä seuraten viittä tapaamista Joulukuussa 2004. Tämän lisäksi tehtiin 12 teemahaastattelua. Aineisto teemoiteltiin. Tutkimuksessa ilmeni, että samat ihmiset osallistuivat tapaamisiin viikoittain. Useilla osallistujilla oli takana monta vuotta kerhotoimintaa, yhdellä osallistujalla jopa 10 vuotta. Hän oli myös yksi kerhon ylläpitäjistä.

Tutkimuksessa selvisi, että neuleryhmään osallistuttiin ennen kaikkea sosiaalisista syistä. Kerhossa jaettiin yhteisiä arvoja ja keskusteltiin. Osallistujan omat neuletaidot vaikuttivat siihen millaisiin keskusteluihin hän osallistui. Keskustelua myös ohjasi ihmisten ottamat roolit ja luonteenpiirteet (kuten puheliaisuus ja hiljaisuus) sekä neulojan muut taustat. Keskustelu siirtyi neuleista myös henkilökohtaisempiin aiheisiin, jolloin keskustelukumppania kuunneltiin tarkkaan. Vaikka neuleryhmä oli rentoa vapaa-ajan toimintaa, esiintyi ryhmän sisällä paineiden kokemista ja odotuksia. Paineet ilmenivät stressinä siitä, että ei etene neuletyössään tarpeeksi nopeasti. Varsinkin kun neulekerhoon osallistuminen oli jäänyt useamman kerran välistä, oli osallistujilla paineita siitä, etteivät ole edistyneet neuletyössään tarpeeksi, kun palaavat kerhoon.

Vuonna 2013 valmistui kansainvälinen tutkimus neulojien verkkoyhteisöstä. Rileyn ym. (2013) tekemässä tutkimuksessa selvitettiin millaisia vaikutuksia neulomisella on yksilön henkilökohtaiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Tutkimuksen pääasiallisena tarkoituksena oli selvittää olisiko neulomista mahdollista käyttää terapiamuotona. Vastauksia kerättiin kansainvälisestä neulojien verkkoyhteisöstä, mistä vastauksia saatiin yhteensä 3545 neulojalta ympäri maailman. Suurin osa vastaajista oli naisia, jotka neuloivat lähes päivittäin.

Aineistosta ilmeni, että neulomisella koettiin olevan monia positiivisia vaikutuksia. Useat vastaajat kokivat neulomisen rentouttavana ja stressiä lieventävänä tekemisenä, missä saa olla luova. Myös vaikutusta kognitiiviseen toimintaan koettiin olevan. Tutkimuksessa havaittiin, että säännöllisellä neulomisella oli tilastollisesti merkittävä yhteys iloisuuden ja rauhallisuuden tunteen kokemiseen. Tutkimuksessa myös ilmeni, että yhdessä neulominen kehittää sosiaalisia valmiuksia ja keskustelutaitoa sekä tuottaa iloa yhdessä neulomisen tapahtumaan osallistujille. Tutkimustuloksien päätelmissä tutkijat totesivat, että neulominen

kehittävänä ja luovana, sosiaalisena tai yksilöllisenä toimintana on toimiva terapiamuoto. Terapiamuotona neulomista voidaan tutkimustulosten mukaan käyttää joko yksilö- tai ryhmäterapiamuotona.

Vilhunen (2012) on tutkinut neuleblogien kirjoittamisen merkitystä neulomisharrastuksen osana. Tutkimuksessa selvitettiin miten ja millaista yhteisöllisyyttä neulojat kokevat neuleblogien kautta. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin millainen merkitys blogin ylläpitämisellä on neuleharrastuksen osana. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeella, mihin vastasi 501 henkilöä Toukokuussa 2008. Vastauksia analysoitiin verkostanalyysin metodein. Tutkimuksessa ilmenee, että syitä oman blogin pitämiseen on useita. Esimerkiksi maineen kasvattaminen ja halu pitää yhteyttä toisiin harrastajiin olivat yleisiä syitä oman blogin kirjoittamiselle. Yhteyttä toisiin neulojiin pidettiin jättämällä kommentteja toisten blogeihin ja päivittämällä omaa blogia. Yhteisöllisyyden kokeminen neuleyhteisössä ilmenee tutkimuksen mukaan erilaisina kokemuksina. Tutkimuksen mukaan neulojien kokema yhteisöllisyyden tuntu vaihtelee erittäin merkittävästi oman blogin päivittämisen ja toisten blogien kommentoimisen aktiivisuuden mukaan. Tiheästi blogiaan päivittävä ja toisten blogeja useasti kommentoiva tuntee vahvempaa yhteisöllisyyttä kuin sellainen blogin kirjoittaja joka ei päivitä blogiaan usein tai kommentoi toisten blogeja aktiivisesti. (Vilhunen 2012, 120).

Yhteyttä toisiin neulojiin nähtiin olevan vaikutusta myös siihen halutaanko osallistua ja osallistuttiinko toisten neulojien tapaamisiin, kuten neulekerhoihin tai muunlaisiin neulojien tapaamisiin. Osallistumisen innokkuuteen vaikutti myös se miten hyvin neuloja tunsivat muut osallistujat ja kuinka suurena hän koki yhteisöllisyyden blogiyhteisössä. Yhteisöllisyyden tuntu siten oli tutkimuksen mukaan alhaisimmillaan heillä, jotka eivät osallistuneet toisten neulojien tapaamisiin, päivittivät omaa blogiaan harvoin ja vierailevat toisten blogeissa vähän. (Vilhunen 2012, 120)

Myös Orton-Johnsson (2012) on tutkinut neulomisen virtuaalista puolta. Virtuaaliset yhteisöt ja neulominen ovat yleistyneet viime vuosikymmenen aikana räjähdysmäisesti tutkimuksen mukaan. Virtuaaliset yhteisöt, blogit ja sivustot liitetään Orton-Johnssonin (2012) tutkimusväitteen mukaan jo harrastuksen sisäiseksi toiminnaksi. Virtuaaliset sivustot antavat neulojalle uusia tapoja nähdä käsityöharrastuksen. Lisäksi virtuaaliset kontekstit lisäävät harrastuksen mielekkyyttä. Tutkimuksessa asiaa lähestytään kysyen miten teknologia on integroitunut neulomisen harrastukseen kulttuurisena ja sosiaalisena

toimintana, millä tavoin teknologia muuntaa ja lisää neulomisen harrastukseen mielekkyyttä, sekä miten virtuaalinen näkyvyys (kuten neuleblogit ja yhteisöt) muuntavat neulomisen harrastuksen mielekkyyttä. (Orton-Johnsson 2012, 305–306) Tutkimuksen aineisto kerättiin kahden vuoden aikana useista virtuaalisista ja fyysisistä tiloista. Haastatteluja tehtiin kasvokkain ja sähköpostitse 46 kappaletta. Osallistujista 32 oli naisia ja 14 miehiä. Iältään vastaajat olivat 20–72 vuotta. Haastateltavia oli ympäri maailman, ja heitä kaikkia yhdisti tili ravelry.org sivustolle. (Orton-Johnsson 2012, 310) Tutkimuksen mukaan teknologia on lisännyt neulomisen harrastuksen laajuutta luoden keskustelutiloja, missä neulojat voivat keskustella, vaihtaa ajatuksia sekä tietoa ja tavata toisiaan. Kaikki tämä lisää tutkimuksen mukaan harrastuksen mielekkyyttä. (Orton- Johnsson 2012, 319). Virtuaalinen konteksti neulomisen harrastamisessa on tutkimuksen päätelmien mukaan hyvin tärkeä useille harrastajille.

3. KÄSITYÖ

Käsitteenä käsityö on hyvin laaja. Käsityö laueasti määritellen voi tarkoittaa kaikkea käsillä tehtyä tai kaikkea sellaista mihin on käytetty käsissä pidettyjä työvälineitä. Täten käsityöksi lasketaan niin tietokoneella kirjoittaminen, kirurgin työ kuin viininviljelykin. (Hassi 1992, 9–10) Anttilan (1983, 6) mukaan käsityö taasen voidaan määritellä prosessiksi tai produktiksi, missä materiaalista muotoillaan käsin jotain uutta. Sana käsityö viittaa Anttilan mukaan nimenomaan naisten tekemään käsityöhön. Anttila tekeekin eron naisten ja miesten käsitöiden välille. Erona naisten ja miesten käsitöissä on Anttilan mukaan materiaalit. Naisten käsitöissä yleensä käytössä on pehmeät välineet ja materiaalit, kuten langat ja kankaat. Miehillä taasen materiaalit ovat kovempia, esimerkiksi puu ja metalli. (Anttila 1983, 6) Olennaisesti perinteisessä käsityön käsittämisessä on myös haluttu tehdä selkeä ero teknologiaan. (Svinhufvud 1997, 9) Käsityötä määritellesä voidaan myös tehdä ero harrastamisen ja ammatillisuuden välille. Käsityön piiri siis voidaan jakaa esimerkiksi harrastelija- ja ammattikäsitöihin tai miesten ja naisten käsitöihin. Harrastuksellisen käsityön taiteesta erottaa instituutiot kuten koulutus, näyttelyt ja ammattijärjestöt. (Svinhufvud 1997, 9)

Toisenlainen näkökulma käsityöhön voidaan ottaa tarkastelemalla käsityötä ja käsityön tekemistä viestinä. Svinhufvudin (1997) mielestä käsityön kenttää ei ole olemassa, vaan käsityöt ovat olemassa viestien annon ja saamisen kautta. Käsityötä ja käsitöiden tekoa määritellään näkökulman mukaan subjektiivisesti koettujen tunteiden ja arvojen kautta. Käsityön ymmärtäminen ja tulkitseminen on yksilöllistä. Henkilökohtainen tulkintakehys vaikuttaa siihen miten näemme käsityön. Se miten kuluttaja käsityön viestin tulkitsee, voi olla täysin eroava siitä miten työ on alkuperäisesti tekijänsä puolesta tarkoitettu tulkittavaksi. Käsityötä esimerkiksi voidaan käyttää eri tarkoitukseen kuin se on valmistettu. Myös käsityön arvostus voi olla erilainen kuluttajalla kuin tekijällä. Käsityön määrittelee siis jokainen oman tulkintakehysensä kautta. (Svinhufvud 1997, 5-6)

Oma käsitykseni käsityöstä on laaja-alainen siten, että käsityöllä on oma kenttensä ja osaluilla vielä omat kenttensä. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan neulomista käsityön osaluena. Tätä tarkempaan käsitteen määrittelyä ei ole tarpeen tehdä.

3.1. Neulominen

Neulomisella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa kahdella tai useammalla puikolla ja langalla aikaansaattua neulosta mistä valmistuu neule. Lopputulos on käsityö ja projekti käsityön valmistamista. Käsitteenä neulominen on vaikea, sillä se tarkoittaa eri murteissa eri asioita ja synonyymejä on monia. Neulomiselle synonyymejä ovat kutominen, vartailla tai puikoilla kutominen ja tikutus. Kutominen kuitenkin tarkoittaa myös koneella tehtävää käsityötä, joten käsitteen käyttäminen on tulkinnanvaraista. (Sarvas 2003) Tässä tutkimuksessa käsitteenä käytetään neulomista, mikä on yleisesti hyväksytty käsite kuvaamaan mainittua käsityön lajia.

Neulomisen juuret ajoittuvat keski-ajalle, jolloin neulominen oli pääasiassa miesten työtä. Vasta 1500-luvulla alkoi hitaasti neulomisen kulttuuri leviämään laajalle Eurooppaan. Neulomisen Suomessa aloittivat Naantalin nunnat. Sitten he alkoivat opettaa taitoa myös paikallisille naisille. 1600-luvulla neulominen yleistyi ja useammassa kotitaloudessa naiset neuloivat. Neulomista harrastettiin aina kun aikaa oli muiden kotitöiden välillä. Neulomista pidettiin myös ahkeruuden symbolina. (Almay, Luutonen ja Mitronen 1993, 18–21) Agraarisessa Suomessa neulominen oli tärkeä, naisten ylläpitämä elinkeino. (Linko 1997, 42) Neulominen oli myös vaadittu taito, mikä jokaisen naisen piti osata. Jo alle kouluikäisen tytön oli opetettava neuletaitoja tulevaisuuttaan varten eli ollakseen kelvollinen avioliittoon. Voidakseen olla tarpeeksi hyvä vaimo piti tytön osata keräillä lammasta, kehrätä ohutta lankaa, kutoa kangasta ja ommella miehen paita. (Heinänen 2009, 24)

Neulomisen naisvaltaisen historian vuoksi nähtiin neulominen pitkään naisen työnä, mikä liitettiin myös ydinperheen huolenpitoon. Ompeluseurat ja Martat esimerkiksi määrittivät naisen juuri ydinperheen ja käsityön kautta. (Svinhufvud 1997, 16–17) Vaikka neulomiseen liittyy vahva traditionaalinen merkitys ja sukupuolittunut roolijako, on sen määrä harrastuksena kasvanut paljon teollistumisen jälkeen, vaikka samanlaista käytännön pakkoa neulomiselle ei enää olekaan. (Svinhufvud 1997, 5)

Neulominen on saanut uusia merkityksiä ja sitä voidaan käyttää yhä laajemmin eri tarkoituksissa niin yksilön kuin ryhmänkin hyväksi. Neulomista on jo hyödynnetty esimerkiksi terapiana, taidemuotona ja kasvatuskeinona. (Svinhufvud 1997, 6). Vaikka neulominen onkin säilyttänyt vahvan asemansa harrastuksena Suomessa, ei neulomisen osaaminen ole enää itsestäänselvyys. Kuitenkin he jotka neulovat pitävät yleensä taitoaan

yllä elämän eri vaiheiden läpi. Neulomista pidetään itselle merkittävän tekemisenä ja sitä harrastetaan puhtaasta ilosta. (Linko 1997, 47)

3.3 Neulominen miesten harrastuksena

Ajatus neulomisesta naisten harrastuksena ei enää nykypäivänä ole relevantti. Miesten määrä neulojien kokonaisuudessa on kuitenkin yhä merkittävästi vähäisempi kuin naisten. Miesten neulomisen historiasta ei löydy juurikaan tietoa, vaikka neulominen alun perin olikin miesten työtä keski-ajalla. Vaikka miesten neulomisen kulttuuria on nostettu vielä hyvin vähän esille tutkimuksissa, on mediassa aiheesta kirjoitettu.

Mediassa on viime vuosina nostettu enemmän esille neulomisen kulttuuria kokonaisuudessaan. Myös neulovia miehiä on esitelty enemmän. Neulovia miehiä on lehtiartikkeleissa kuvailtu positiivisesti. Esimeriksi Sotshin talviolympialaisissa 2014 kaulahuivia neulonut Suomen lumilautailuvalmentaja Antti Koskinen sai mediahuomiota ulkomaita myöten. (ks. Paananen ja Pirinen 2014) Toisaalta taas miesten neulekerhosta on kirjoitettu positiiviseen sävyyn. (Kiiski 2014) Mediassa ei kuitenkaan ole otettu esille juurikaan sellaisia miesten kokemuksia mitä Kellyn (2013) tutkimuksessa nousi esille. Kellyn (2013) tutkimuksessa selviää, että miesneulojat eivät koe helpoksi neuloa julkisesti. Miesneulojia harmittaa erityisesti ennakkoluulot ja toisten ihmisten reaktiot heidän harrastustaan kohtaan. Nämä saattavat vaikuttaa jopa siten, että harrastus salataan.

Feminismin ja neulomisen yhteyttä tutkineen Kellyn (2013) tutkimukseen osallistui sekä naisia että miehiä. Tutkimuksessa käydään läpi miesten neulomista kerhoissa sekä neulomista julkisilla paikoilla. Tutkimuksessa paljastuu, että osa neuletaitoisista miehistä ei mielellään neulo julkisilla paikoilla ennakkoluulojen vuoksi. Neulovat miehet ovat kokeneet tutkimuksen mukaan mahdollisten ulkopuolisten ihmisten pohdinnat heidän seksuaalisesta suuntautumisestaan häiritsevinä. Tällaisen stereotyyppisen näkemyksen mukaan miesneuloja olisi luultavasti homoseksuaali. Osa homoseksuaaleista neulovista miehistä taasen ei edes halunnut neuloa julkisesti, koska se olisi heidän mielestään liian stereotyyppistä toimintaa. Osa miesneulojista taasen totesi, että suurin osa miehistä neulovat salassa, sillä eivät halua tulla naurunalaisiksi tai kyseenalaistetuiksi. Itse miehet eivät kyseenalaistaneet maskuliinisuuttaan tai toisen seksuaalisia suuntautumisia neulomisen kautta. (Kelly 2013, 139).

Kelly mainitsee tutkimusraportissaan kansalinvälisellä neulojen ravelly.org sivustolla tuntemattoman tahon tekemän kyselyn missä tarkasteltiin miesneulojen seksuaalista suuntautumista. Kyselyyn osallistui 120 miesneulojaa, joista tuloksien mukaan 38 % oli heteroseksuaaleja, 52 % homoseksuaaleja, 9 % biseksuaaleja ja 2 % jotain muuta seksuaalista suuntautumista edustavia. Tuntemattoman tahon tutkimus sai paljon kritiikkiä osakseen keskustelupalstalla. Kritiikkiä annettiin niin kyselyn epäeettisyydestä kuin vastaajien määrittymisestä. Usea kommentoija oli sitä mieltä, että kysely ei ollut tarpeeksi laaja. (Kelly 2013, 139). Kyselyn otos kuitenkin viittaa siihen, että eri seksuaaliset vähemmistöt ovat edustettuna neulojen keskuudessa. Suomessa arviolta noin 5-15 % ihmisistä kuuluu johonkin seksuaalivähemmistöön, eli on homo-, biseksuaali tai muun seksuaalisen suuntautumisen omaava henkilö. (Lehtonen 2007) Yhteyttä ei voida pienen otoksen perusteella tehdä.

Naisetkin kokeva stereotyyppioita harrastustaan kohtaan. Naisten kokemat stereotyypit ovat kuitenkin erilaisia, eivätkä yleensä ole sellaisia, että vähentäisivät naisten intoa neuloa julkisilla paikoilla. Esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen ei ole naisneulojen kokemissa ennakkoluuloissa noussut esille lainkaan. Naisneulojat toisinaan kohtaavat ennakkoluuloina sen, että neulominen olisi vain vanhojen naisten harrastus. Naiset uusivat tietoisesti tai tiedostamattaan, neulomisen kulttuuria ja sukupuoli- jaon käsitystä neuloessaan julkisilla paikoilla. Naisille neulominen ei ole työtä vaan harrastus, mitä tehdään vapaaehtoisesti. Varsinkin feministisyyden ja neulomisen yhteyden tunnustavat henkilöt haluavat ilmentää neulomisellaan edellä mainittuja asioita erotuksena patriarkaattiseen käsitykseen naisen asemasta. (Kelly 2013)

3.2. Neulekerhon määrittely

Kansalaistoiminta on Harjun (2013, 10–12) määritelmän mukaan yhdessä toimimista yhteisen hyvän puolesta. Kansalaistoiminta on määritelmän mukaan myös itsestä poispäin toimimista, mikä ei sisällä oman edun tavoittelua. Rekisteröimättömiä kansalaisten omaehtoisista yhteenliittymiä kuvaavat nimitykset ryhmä, kerho, klubi ja yhteenliittymä. Neulekerhotoiminta kuuluu edellä mainittuihin kansalaistoiminnan vapaaehtoiseen toimintaan.

Neulojen yhteenliittymillä ei kuitenkaan ole yhtä selkeää määritelmää. Neulekerhoista käytetään ainakin nimityksiä kerho, ryhmä ja yhteenliittymä. Määritelmä vaihtelee sen

mukaan kuka asian määrittelee. Aineistossa esille nousi kaikkia edellä mainittuja sanoja kuvaamaan toimintaa. Tässä tutkimuksessa käytän määritettä neulekerho, jonka olen määrittellyt vielä omin seuraavaksi omin sanoin aineisossa esille nousseiden vastaajien määritelmien ja kuvailuiden perusteella.

Tässä tutkimuksessa neulekerholla tarkoitetaan harrastusryhmää, joka kokoontuu sovituin väliajoin tai vastaavasti aina vaihdellen sovittuina aikoina neulomaan yhdessä. Neulekerhoa kuvastaa vapaaehtoisuus. Jäsenyyttä ei (yleensä) tarvitse olla mihinkään yhdistykseen tai kerhoon voidakseen osallistua. Myöhemmin analyysiosiossa huomataan, että neulekerhoja voidaan määrittellä olevan kolmenlaisia. Määrittelyt on tehty tutkimusaineiston perusteella tyypitellen kerhoja niiden sisältämien piirteiden mukaan. (ks. luku 9.2) Neulekerhoja on Suomessakin useita, ja niiden sisältö sekä toimintatavat vaihtelevat tapauksittain. Yleisesti voisi määrittellä, että kerhossa tavataan toisia neulojia neulomisen puitteissa. Neulekerhoon voi liittyä myös maksutonta opetusta, temaviikkoja ja yhteisiä projekteja, sekä hyväntekeväisyystempauksia.

4. HARRASTUSTOIMINTA

Harrastaminen voidaan määritellä mielekkään asian parissa tehtäväksi toiminnaksi. Motivoijana tällaiselle toiminnalle voivat olla erilaiset tunteet, kuten ilo, onnellisuus sekä mielihyvän saaminen. Motiivina voi myös toimia suorittaminen ja menestyminen harrastuksen parissa. Näiden lisäksi älylliset ja sosiaaliset tekijät ovat tärkeitä harrastuksen miellyttävyyden osalta. (Madsen & Egidus 1974, 37) Harrastuksia harrastetaan vaikka lopputulos ei olisi aina toivottu. Toisaalta lopputuloksella ei harrastamisen ilon kannalta välttämättä ole merkitystään. Harrastus tuo harrastajalle sisältöä elämään ja aktivoi toimimaan, minkä vuoksi harrastukset ovat tärkeitä. (Madsen & Egidus 1974, 39)

Harrastamista voi suorittaa joko vapaamuotoisesti, ilman rekisteröitynyttä jäsenyyttä tai jonkin tahon rekisteröimässä ryhmässä. Kansalaisten vapaaehtoinen ja omatoiminen yhteenliittyminen harrastusten parissa on olennainen osa kansalaisyhteiskunnan toimintaa. (Harju, 2013). Vapaaehtoista ja usein maksutonta harrastuksen ympärille muodostunutta yhteenliittymää voidaan kutsua harrastusryhmäksi tai -kerhoksi. Tällaista toimintaa voi olla vaikkapa säännöllisesti kahvilassa tapaava neulekerho.

Harrastamisessa usein olennaisena pidetään myös flow-tilan saavuttamista. Csikszentmihalyin (1990) luoma flow-käsite tarkoittaa levollisen ja tyynen tilan saavuttamista mielekkään tekemisen parissa. Flow-tila tuntuu kokonaisvaltaisesti sekä fyysisesti että henkisesti. Parhaimmillaan flow-tilassa oleva henkilö menettää ajan- ja paikantajun keskittyessään täysin mielenkiintoiseen tekemiseensä. Käsitöitä tehdessä flow-tilan saavuttaminen on mahdollista ja useille harrastajille tärkeä osa neulomisen mielekkyyttä. (kts. Vähälä 2003 sekä Vartiainen 2010)

4.1. Neulomisen harrastukselliset merkitykset

Käsitöiden ja erityisesti neulomisen harrastuksen yleistymiselle viime vuosikymmenen aikana ei ole vain yhtä syytä. Käsitöiden teko koetaan usein merkitykselliseksi monin tavoin. Neulomisen merkitys kiinnittyy usein neulojan omaan hyvinvointiin ja iloon. Neulomisen fysiologisista vaikutuksista kirjoittanut Vähälä (2003) on todennut, että neulominen tuottaa rentouttavaa oloa ja parhaimmillaan neuloja voi saavuttaa flow-tilan. Lisäksi neulominen työstää aivojen eri osa-alueita, esimerkiksi kehittää keskittymiskykyä. Osa neulojista hyödyntää harrastusta myös muilla elämän osa-alueilla. Esimerkiksi jotkut neulojat tuovat

neuleensa luennoille, sillä kokevat että kun kädet saavat työtä, voi itse paremmin keskittyä luennolla käsitelyyn aiheeseen. Neulomista on käytetty myös terapiamuotona tutkimustulosten vahvistettua, että neulominen ehkäisee masennusta, lisää itseluottamusta ja ehkäisee dementiaa. (Duffy 2007; Rembann 2006)

Käsitöiden teon harrastuksen aloittamiseen voi olla useita syitä. Linko (1997) on tutkinut naisten käsitöiden tekoa merkityksenannon kautta. Linko on todennut, että käsitöiden teon motivaatio lähtee nykyään enemmän sisältäpäin kuin opetusta tavasta tai tarpeesta. Halu oppia ja tehdä itsensä vuoksi sekä huviksi ovat yleisimpiä syitä neulomisharrastukselle. Usein neuloja näkee neulomisensa prosessin olevan osa jotain elämänvaihetta tai käsityön muuten heijastelevan hänen omaa elämäänsä. Käsitöiden teolla onkin tekijälleen kahden tasoisia merkityksiä: konkreettisia ja elämyksellisiä sekä metaforinen omaa elämää arvioiva näkemys. Lingon tutkimuksessa ilmeni, että metaforisuudella ja oman elämän arvioinnolla käsitöiden tekijät tulkitsivat ja vertasivat elämänsä eri vaiheita esimerkiksi tilkkutäkkiin tai räsymattoon Lingon tutkimuksessa. (Linko 1997, 47–50)

Anttilan (1993) mukaan taasen harrastukselliset käsityöt voidaan nähdä sekä aineellisen että henkisen tason kautta merkityksellisenä tekemisenä. Käsitöiden tekoon voi siten olla syinä esimerkiksi halu tehdä itseään tyydyttävää toimintaa, halu valmistaa jotain arvokasta tai halu vaalia elinympäristön taitoa. (Anttila 1983, 53–56) Myös Heikkinen on nostanut käsitöiden teossa erityisesti esille traditionaalisten arvojen ylläpitämisen merkityksellisyyttä sekä suvun taidon ylläpitämisen tärkeyttä. Kyky neuloa itsessään on jo arvokasta perintöä. (Heikkinen 2004, 75). Oman kyvyn käytössä myös toisten hyväksi, tulee esiin myös merkityksellisyyttä. On mukavaa kun voi olla hyödyksi muille, neuloa toisillekin. Neulojan saama kokemus siitä, että on hyödyllinen lähipiirissä tuottaa myös iloa harrastukseen. (Linko 1997, 58)

5. FUNKTIOIDEN EROTTELU

Funktio on terminä monipuolinen ja sillä voidaan viitata erilaisiin kohteisiin eri konteksteissa. Tässä luvussa käsittelen yleisesti funktioiden teoriaa. Seuraavassa luvussa käsittelen tarkemmin nimenomaan Mertonin funktioteoriaa, mikä on tässä tutkimuksessa relevantti lähestymistapa funktioihin. Tämän jälkeen siirryn vielä esittelemään funktioteorian käyttöä yhdistysten toiminnan tarkastelussa Sillsin artikkelin (1968) kautta käsiteltynä. Vaikka yhdistysten ja kerhojen toiminnalla on eroja, soveltuu Sillsin esittämä yhdistysten funktioiden typologia merkitysten tarkasteluun.

Sosiologisessa kontekstissa funktioilla viitataan biologisen taustan omaavaan tapaan ajatella toimintaa kausaalisenä toimintana siten, että on olemassa tavoitteita ja niiden toteutumista. (Merton 1967, 20) Biologisen näkökulman kautta Merton on lähestynyt funktion tapahtumakaarta seuraavasti. Ensimmäinen on oltava funktio, joka halutaan saavuttaa, jotta toiminta voi edetä kohti toivottua tilaa. Toisena, on olemassa struktuuri ja prosessi missä toiminta tapahtuu. Mikäli valitut mekanismit eivät toimi ja päämäärää ei saavuteta, täytyy pohtia funktiota uudelleen ja mahdollisesti muuttaa toimintatapoja. On kuitenkin olemassa olosuhteet missä haluttu funktio voidaan saavuttaa. Vaikka biologinen mekanismi funktioille on pohja tälle kaavalle, on sosiologisesti selitettynä funktioteoria kuitenkin monimuotoisempi, sillä yhteiskunta ja sen osat sisältävät ennalta-arvaamattomia tilanteita ja suhteita. (Merton 1967, 49) Funktiot sosiologisessa näkökulmassa tarkasteluna siis ovat toimintaa mihin funktion asettanut toimija pyrkii. Yksilölliset kyvyillä, motiiveilla ja tarkoituksilla ei siten ole merkitystä funktioita tarkastellessa, mutta niiden olemassaolo funktioiden sisällä on huomioitava. Sosiologisesti toimintaa voidaan observoida, jolloin funktioita saadaan selville. (Merton 1967, 24–25)

5.1 Ilmeiset ja latentit funktiot

Ryhmän ja toimijan funktiot voidaan jakaa kahteen: ensisijaisiin ja toissijaisiin. Henkilökohtaiset osallistujien päämäärät voidaan jakaa vielä ilmeisiin eli näkyviin sekä piileviin eli latentteihin funktioihin. Näkyvät funktiot ovat toiminnan pääfunktioita, mitkä ovat tiedostettu ja sanallisesti tai muuten selkeästi esitettyjä. Ne ovat harkittuja toisin kuin latentit funktiot. Näkyvät funktiot ovat yksilön tiedostamia olettamuksia ja toiveita, joten näkyvien funktioiden olemassaolon tarkasteluun liittyy olennaisesti myös se toteutuuko

toive tai oletamus mitä yksilö toiminnasta hakee. Uskomukset, käytös ja asenne vaikuttavat lopputulokseen. (Merton 1967, 50–51)

Latenteja funktioita taasen ei ole tiedostettu. Latentit funktiot voidaan saada kuitenkin selville tutkimuksellisella. Latentit funktiot voidaan erottaa esimerkiksi tutkimalla sitä, missä kontekstissa asiat sanotaan tai tehdään, ja miten asiat muuttuisivat jos konteksti vaihtuisi. (Sills 1968, 371–372). Latenteja funktioita on havaittavissa ainakin kahdenlaisia: sosiaalista integraatiota sisältävät funktiot ja toiminnasta saadut taidot. Sosiaalisen integraation saavuttaminen voi olla tärkeää yksilölle monista syistä. Usein toiminnasta haetaan juurikin yhteisöllisyyttä, seurustelua ja sosiaalisia suhteita. Varsinkin jos yksilöllä ei ole tai on vain heikkoja primäärisiä sosiaalisia suhteita, voi ryhmä muodostua hyvinkin tärkeäksi. Yksinäisyyden helpottaminen, normien oppiminen ja sosiaalisen pääoman saavuttaminen ovatkin yleensä syitä osallistua toimintaan. (Sills 1968, 372–373; Riesman 1964)

Toisaalta, on myös todettu, että yleensä yhdistystoimintaan osallistuvat muutenkin aktiiviset henkilöt, joilla on ennestään hyvät primääriset sosiaalisuhteet. Sills on pohtinut, voivatko sekundaariset sosiaaliset siteet ryhmässä olla yhtä tiiviitä ja yksilölle merkittäviä kuin primääriset siteet. (Sills 1968, 372–373) Sekundaaristen sosiaalisten suhteiden merkitys on kuitenkin uusimmissa tutkimuksissa todettu olevan erittäin merkitsevää. Esimerkiksi virtuaalimaailman peliyhteisö Habbo Hotellia tutkinut tutkijaryhmä on todennut, että nuorille pelimaailman kaverit ovat lähes yhtä tärkeitä kuin oma perhe. (Lehdonvirta & Räsänen 2010)

Toiminnasta saadut taidot taasen ovat olennaisia varsinkin yhdistystoiminnassa silloin, kun yksilö pyrkii etenemään toiminnassa korkeammalle asteelle. Lisäksi ryhmätoiminnasta voi saada erilaisia taitoja, kuten tietotaitoa tai konkreettisia taitoja. (Sills 1968, 372–373) Latenteja funktioita voidaan siis nähdä myös yksilön hankintoina, jopa mahdollisuutena oman maineen ja nimen kasvattamiseen. (Merton 1968, 123). Kuluttamista tutkineen Veblenin (2007) mukaan voidaan nähdä, että latentit funktiot toimivat kuluttamisessa statuksen nostattajina: kuluttaja saattaa ostaa kalliimman tuotteen jo sen statusarvon vuoksi. Tässä näkyy hyvin ero ilmeisen ja piilevän funktion välillä: näkyvä funktio on tarve ja halu tuotteelle, mutta latentti funktio määrää sen, että tuote on merkkiä mikä sopii ostajan statukseen. Näkyvien ja latenttien funktioiden merkitys samassa tutkimuksessa on tärkeää,

jotta saadaan kokonaiskuva tutkimuskohteen funktioista. Ongelmaksi voi kuitenkin muodostua päällekkäisyys. Toiselle latentit funktiot voivat olla toiselle näkyviä funktioita.

5.2 Funktioiden tarkastelu vapaaehtoisessa yhdistystoiminnassa

Sills (1968) on laatinut yhdistysten funktioiden toimintatavoille jaottelua käyttäen Mertonin funktioteoriaa. Tämä yhdistysten teoriaan perustuva tutkimus antaa näkökulmaa siihen millaisia funktioita vapaaehtoisessa ryhmän toiminnassa, tässä yhdistyksissä, ilmenee. Vapaaehtoistoiminta määritellään tapahtuvaksi irrallaan pakotteista ja valtiosta, perustuen yhteisen intressin saavuttamiselle vapaaehtoisten jäsenten voimin. On olemassa kuitenkin myös vapaaehtoistoimintaa, mikä ei täytä vapaaehtoisuuden kriteerejä täysin. Esimerkkinä tällaisesta toiminnasta Sills antaa kirkon jäsenyyden, mikä voi olla perittyä. Peritty jäsenyys ei takaa omaehtoista halua kuulua instituutioon. Kuitenkin, laajasti määriteltynä vapaaehtoistoiminta sisältää kaiken mikä ei ole valtion ohjaamaa ja mihin voi vapaaehtoisesti liittyä. Funktioiden selvittämisen kautta voidaan tutkia mitä vapaaehtoinen toiminta merkitsee sekä toimijan (eli yhdistyksen tai ryhmän) jäsenille että yhteiskunnalle. Toisin sanoen tutkitaan millaisia päämääriä toiminnalla pyritään saavuttamaan. (Sills 1968, 363)

Yhdistyksen funktioita tutkittaessa yhdistyksen päämäärät yksilön ja yhteiskunnan eduksi ovat erotettava toisistaan. Lisäksi se, että ryhmällä on yhteinen funktio, on erotettava siitä, että yksilöllä on myös henkilökohtaisia funktioita olla mukana toiminnassa. Vaikka päätavoitteena kaikille on yhteinen intressi, sisältyy toimintaan aina myös yksilöiden omia intressejä. Yhteiskunnallisia päämääriä yhdistyksellä voi olla mm. sovittelu, alaryhmän integroiminen yhteiskuntaan, arvojen vakuuttaminen, hallitseminen, sosiaalisen muutoksen alulle paneminen sekä voiman jakaminen. (Sills 1968, 374–375)

Yleensä ryhmässä on aina pieni joukko johtoasemassa, mutta jotta yhteiseen päämäärään päästään, täytyy koko jäsenistön toimia yhdessä. (Sills 1968, 168–169). Yhdistystoiminnan jäsenten sisäisistä funktioista voidaankin kuitenkin löytää myös sellaisia funktioita, jotka eivät vie ryhmää niinkään eteenpäin kohti yhteistä päämäärää. Joskus yksilöiden omat funktiot tulevatkin tärkeämmäksi kuin yhteisesti päätetty funktio, mikä saattaa heikentää koko ryhmän mahdollisuuksia saavuttaa yhteinen päämäärä. Uhkina tällaisessa tilanteessa voidaan pitää jäsenen oman statuksen korostamisen halua, liian tiukkojen vaatimusten noudattamista liian tarkasti sekä epävirallisten struktuurien olemassaoloa ryhmän sisällä.

(Sills 1968, 370) Jos yksilöiden omat päämäärät ja yhdistyksen yhteiset päämäärät eivät toimi yhdessä tarpeeksi hyvin, ei yhteistä päämäärää saavuteta. Toisaalta, mikäli yhteistä päämäärää ei saavuteta, on ryhmän mahdollista löytää itselle uusi päämäärä. Joskus uusi päämäärä voi olla vielä parempi yhdistyksen toiminnan kannalta kuin alkuperäinen. (Sills 1968, 371).

Sillsin tutkimus funktioista vapaaehtoisessa toiminnassa yhdistyksessä sopii esimerkkinä tähän tutkimukseen hyvin, vaikka yhdistyksen ja kerhon funktiot eroavatkin toisistaan. Kuitenkin pienten yhdistysten ja kerhojen väliset funktiot eivät välttämättä eroa toisistaan paljoa. Suuremmat yhdistykset ja instituutiot taasen eroavat. Sillsin tutkimuksesta saadaan kuitenkin antia yksilöiden funktioiden tarkasteluun. Voidaan olettaa, että neulekerhossa toimintaan liittyy erilaisia funktioita sekä osallistujien sekä kerhon toimesta. Tässä tutkimuksessa kuitenkin tarkastelun kohteena ovat vain yksilöiden funktiot, ei kokonaisen kerhon.

6. SOSIAALINEN PÄÄOMA

Sosiaalisen pääoman käsite on ollut käytössä 1800-luvulta asti, mutta suureen tietoisuuteen se yleistyi vasta 1990-luvulla. Käsitettä on käytetty niin yhteiskunta- kuin taloustieteellisessäkin tutkimuksessa sittemmin paljon. Yhteiskuntatieteelliseen tarkasteluun käsitteen nosti Hanifan 1900-luvun alkupuolella käsitellessään ystävyuden, sosiaalisten suhteiden ja sympatian merkityksistä yksilölle sosiaalisena pääomana. (Ruuskanen 2001, 2) Viimeisinä vuosikymmeninä sosiaalinen pääoma on ollut hyvin suosittu tutkimuskohde. (Siisiäinen 2003, 204) Yleisesti sosiaalisen pääoman käsitteen erilaiset näkökulmat voidaan jakaa sen mukaan onko kiinnostuksen kohtaan yksilö- vai yhteisöperustainen sosiaalinen pääoma.

Aloitin sosiaalisen pääoman teorioiden kuvaamisen avaamalla näkökulmia sosiaaliseen pääomaan verkostona. Aluksi esittelen lyhyesti Colemanin, Linin ja Burtin teoretisoinnin antia sosiaalisen pääoman tutkimukselle. Tämän jälkeen siirryn avaamaan tarkemmin Bourdieun sekä Putnamin teorioita. Bourdieu käsittelee sosiaalista pääomaa yksilön saamien resurssien näkökulmasta. Näinä resursseina hän näkee olevan yksilön sosiaaliset suhteet ja ryhmäjäsennydet. Putnam taas käsittelee sosiaalista pääomaa laajemmalla yhteiskunnallisella tasolla, esimerkiksi valtion kansalaisten kokemana sosiaalisena pääomana. Putnamin pääomateoria nojaa integraatioteoretisointeihin ja amerikkalaiseen pluralismiteoriaan. Bourdieun teorian taustalla taas on konfliktiteoria ja strukturalismi. (Siisiäinen 2003, 205)

Lopuksi vielä avaan sosiaalisen pääoman tutkimuksen tapoja. Sosiaalista pääomaa ei voida mitata suoraan kysymällä, joten sitä varten on luotu erilaisia mittareita ja kysymyksiä. Yhtä oikeaa mallia ei ole. Osiossa avaan muutamien yleisimpien tutkimistapojen sisältöä lyhyesti.

6.1. Sosiaalinen pääoma verkkona

Sosiaalinen pääoma nähdään usein verkostona mikä sisältää sosiaaliset suhteet, luottamuksen ja solmut. Solmut ovat suhtein toisiinsa kiinnittyviä toimijoita, kuten ihmisiä tai yrityksiä. Suhteet muodostuvat ihmissuhteista (kuten ystäväistä ja perheestä), voimavarojen vaihtamisesta (esimerkiksi kaupassa ostamisesta tai toisen auttamisesta), vuorovaikutuksesta ja osallistumisesta (kuten jäsenyyksistä yhdistyksiin). (Kankainen 2008, 31). Verkostojen tutkimisessa hyötyjen ja voimavarojen lähteenä on kaksi

pääsuuntausta. Ensinnäkin verkostoja voidaan tarkastella koostumuksen kautta eli tarkastelemalla millaisia sosiaalisia suhteita yksilöllä on verkostossa ja sen ulkopuolella. Toisena mahdollisuutena on tarkastella verkoston yksilölle mahdollistamia voimavaroja. (Jokisaari 2005, 214)

Colemanin (1988) sosiaalisen pääoman teoria pohjautuu rationaalisen valinnan teoriaan. Colemanin mukaan sosiaalisella pääomalla on funktio, mikä on auttaa ihmistä pääsemään sosiaalisen pääoman resursseilla toivottuun päämäärään. Coleman määrittelee sosiaalisessa pääoman muodostuvan kolmesta pääkomponentista. Näitä ovat vastavuoroisuuden velvoite, informaation kulku sekä normit. Sosiaalinen pääoma Colemanin mukaan siis on vastavuoroisuuteen perustuvaa, normeja noudattavaa toimintaa, missä kulkee informaatiota. Informaationkulku lisää toimijan päätöksenteon mahdollisuuksia ja tietoa, jolloin mitä suurempi sosiaalinen verkosto toimijalla on, sitä enemmän siitä hän voi saada resursseja käyttöönsä. Verkoston on kuitenkin oltava suljettu, jotta normit olisivat käytössä. Avoin verkosto voi olla vahingollinen toimijalle. (Coleman 1988, 106)

Lin (1999) on tarkastellut sosiaalista pääomaa verkstorakenteen aseman kautta. Linin mukaan sosiaalista pääomaa hankkiessa tärkeää on se, kenen kanssa verkostoituu. Verkostot ihmisiin, joilla on hyviä suhteita ja varakkuutta, voivat edesauttaa toimijaa itseään saamaan resursseja käyttöönsä. Lin kuvaa menestymistä pyramidina, missä korkeimmalla on parhaiten menestyvät eli he joilla on parhaat kontaktit. Korkeimmalta on myös paras paikka tarkastella koko rakennetta alaspäin. Pyramidissa on mahdollista kivuta ylöspäin toimijan menestyessä kentällään, mutta se vaatii niin työtä ja hyviä sosiaalisia suhteita. (Nan Lin 1999, 470)

Burt (1992) käsittää sosiaalisen toiminnan verkoston kautta eräänlaisena kilpailuna. Burtin mukaan sosiaalista pääomaa ovat sosiaaliset suhteet, joiden kautta toimija voi saada mahdollisuuden käyttää omaa inhimillistä ja taloudellista pääomaansa. (Burt 1992, 8–9) Linin tavoin hänen mukaansa verkostossa on tärkeää tuntea oikeat ihmiset ja sen lisäksi olla oikeassa paikassa. Näin yksilö voi hyödyntää parhaiten omaa inhimillistä ja taloudellista pääomaansa resurssina. Kun Coleman pitää tiheän verkon aukkoja vahingollisina, näkee Burt ne mahdollisuutena. Verkoston aukkoja voidaan hyödyntää omaksi eduksi ja toisia vastaan. Rakenteellisia aukkoja voi käyttää hyödykseen siten, että pyrkii saamaan verkostoihinsa ihmisiä, jotka tuovat uutta informaatiota kentälle. (Burt 1992)

Granovetter (1973) on käsitellyt toimijoiden välisiä heikkoja ja vahvoja siteitä. Siteen vahvuus on Granovetterin mukaan yhdistelmä ajan määrästä, emotionaalisesta intensiteetistä, intimitteetistä ja keskinäisistä palveluksista. Mainitut asiat ovat itsenäisiä mutta yhteydessä toisiinsa sitein. (Granovetter 1973, 1361) Siteet paikasta toiseen voidaan nähdä liikkuvan siltoja pitkin. Vahvat siteet ovat usein kahden tai useamman henkilön siteitä paikasta A paikkaan B. Vahvat siteet sisältävät tunnesiteitä läheisiin ihmisiin, kuten perheeseen ja ystäviin. Heikot siteet taasen voivat olla pidempiä ja johdattaa paikasta A paikkaan C. Ne eivät sisällä niin voimakkaita tunnesiteitä vaan enemmänkin tuttavuussuhteita. Heikot siteet mahdollistavat informaation kulun kauemmas myös sellaisten ihmisten kautta, joihin ei omata henkilökohtaisesti vahvaa sidettä. Toisin sanoen, heikompa sidettä pitkin liikkuen voi saavuttaa suuremman määrän ihmisiä ja kulkea pidemmän matkan kuin jos liikkuisi vahvoja siteitä pitkin. (Granovetter 1973, 1365–1366)

6.2 Bourdieun sosiaalinen pääoma

Sosiaalinen pääoma Bourdieun määritelmän mukaan on yksilön resurssivarantoa, mitä hän voi hyödyntää eri kentillä toimiessaan. Bourdieun mukaan sosiaalisen pääoman käyttö ja kerääminen tapahtuu siis kentillä. Kentillä taistellaan kenttien herruudesta pääomien resursseja hyödyntämällä. Mitä paremmin toimijalla on sosiaalisia suhteita, joista hän saa resursseja käyttöönsä, sen paremmin hän voi osallistua kentillä herruudesta kamppailuihin ja menestyä kamppailuissa. (Bourdieu 1986, 86–88) Kenttäteoriassa olennaista on myös habitus. Habitus määrittää sen millaiseen toimintaan toimija lähtee mukaan sekä sen, missä toimija voi menestyä. Habitus muodostuu toimijan historian kautta. (Bourdieu 1990, 54) Bourdieun kenttäteoriaa ei ole mielekästä irrottaa sosiaalisen pääoman tarkastelusta, sillä pääomia ei voida tarkastella erillään niiden aktualisoitumisesta erilaisilla kentillä. (Kivelä ja Siisiäinen 2007, 153)

Pääomia on kolmenlaisia: taloudellista, kulttuurista ja sosiaalista. Taloudellinen pääoma on rahaksi muutettavaa resurssia eli omaisuutta. Kulttuurinen pääoma taasen muodostuu erilaisin kulttuurisin palkinnoin, esimerkiksi yliopistotutkintona. Sosiaalinen pääoma taasen on Bourdieun näkökulman mukaan sosiaalisissa suhteissa syntyvää pääomaa, kuten ryhmään kuulumista ja sosiaalisia suhteita toisiin ihmisiin. Sosiaalinen pääoma muodostuu ennen kaikkea sosiaalisten suhteiden kautta, suhteina toisiin samankaltaisiin ja toisiaan ryhmän sisällä arvostaviin ihmisiin. Lisäksi sosiaalinen pääoma muodostuu erilaisina

ryhmäjäsennyksinä, sekä sosiaalisina piireinä joita on joko peritty tai hankittu. (Bourdieu 1986, 86–88)

Sosiaalinen pääoma on aktuaalisten ja potentiaalisten resurssien kokonaisuus, mikä muodostuu tuntemisen ja tunnustamisen kautta. Tunteminen ja tunnustaminen ovat ihmisten tuntemista erilaisissa sosiaalisissa verkostoissa, erilaisia ryhmäjäsennyksiä. Sosiaalinen pääoma siis koostuu verkostoista missä on potentiaalisia hyötyjä yksilölle niin materiaalisena kuin symbolisenakin käyttövarana. (Bourdieu 1986, 86–88) Joissain määrin ryhmästä saatua sosiaalista pääomaa voi muuttaa jopa taloudelliseksi. (Ruuskanen 2002, 16) Sosiaalisen pääoman voimakkuuteen ja hyödynnettävyyteen vaikuttavat toimijan verkostojen laajuus, laatu sekä paikka. Sosiaaliset suhteet eivät kuitenkaan ole olemassa itsekseen vaan ne vaativat ennen kaikkea toimijoiden vastavuoroista solidaarisuutta ja työtä. Sosiaalista pääomaa ylläpidetään ja uusinnetaan symbolisesti. Täten sosiaalisesta pääomasta tulee käytössä symbolista pääomaa. (Bourdieu 1986, 86–88)

Jokaisella ryhmällä on myös yhteistä sosiaalista pääomaa. Ryhmän sisällä on vaihtelevissa määrin delegointia ja yksi tai useampi henkilö, jonka toiminnan kautta ryhmän sosiaalinen pääoma otetaan käyttöön. Ryhmän edustaja, esimerkiksi puolueen johtaja tai perheen vanhin jäsen puhuu ja toimii ryhmän puolesta tarvittaessa. (Bourdieu 1986, 88)

6.3 Putnamin sosiaalinen pääoma

Putnam aloitti sosiaalisen pääoman teoreettisen tarkastelun 1990-luvulla Colemanin pääomakomponenttien yhteisöllistä puolta painottaen. Putnamin teoretisoinneissa olennaista on yhteisöperäinen sosiaalinen pääoma. Putnamin mukaan taloudellinen pääoma on fyysistä omaisuutta, kulttuurinen pääoma henkilökohtaisia ominaisuuksia ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisiä yhteyksiä. Ihmisten välisissä yhteyksissä olennaista on Putnamin mukaan yhteyden sisältämä vastavuoroisuus, luottamus sekä sosiaaliset normit. Vastavuoroisuus on nähtävissä tässä suhteessa olennaisimpana, jotta sosiaalisen pääoman resursseja voidaan parhaiten hyödyntää yhteisen hyvän aikaansaamiseksi. Putnamin mukaan sosiaalinen pääoma on siis ennen kaikkea yhteisöllinen hyve. (Putnam 2000, 19–20; Putnam 1995, 70). Putnam kuitenkin nostaa esille sosiaalisen pääoman myös negatiivisena vaikuttimena. Sosiaalinen pääoma voi tuottaa negatiivisia lopputuloksia, kuten korruptiota, ryhmäkeskeisyyttä ja negatiivia ilmauksia. Näitä sosiaalisen pääoman negatiivisia puolia pitäisi pyrkiä minimoimaan. (Putnam 2000, 22)

Sosiaalisen pääoman hyödyntämisen mahdollisuus riippuu paikasta. Henkilö jolla on laaja sosiaalinen pääoma voi paremmin hyödyntää pääomaansa paikassa missä on paljon mahdollisuuksia toimia eri ihmisten kanssa. Samoin ihminen, jolla ei ole paljoa sosiaalista pääomaa, voi saada resurssejaan käyttöön hyviä yhteyksiä tarjoavassa yhteisössä. Taasen yhteisö missä ei ole paljoa kontakteja tai ryhmittymiä, on oman sosiaalisen pääoman käyttö vaikeaa. Sosiaalisen pääoman sisältämien suhteiden avulla esimerkiksi voidaan löytää töitä ja näin sosiaalinen pääoma voi hyödyttää yksilöä. Yhteisöä sekä yksilöä yhtäaikaisesti sosiaalinen pääoma voi hyödyntää esimerkiksi naapurustossa siten, että jokainen asukas pitää vuorollaan pihapiiriä silmällä. (Putnam 2000, 20)

Putnam on sosiaalisen pääoman tutkimuksissaan mitannut lähinnä yhteisöperustaista sosiaalista pääomaa, mistä hän on tehnyt viisiosaisen indeksinkin. Putnamin indeksin kautta yhteisöllistä sosiaalista pääomaa tutkitaan sitä kautta, miten paljon kansalaiset osallistuvat kansalaistoimintaan, kuten yhdistyksiin ja muuhun vapaaehtoistyöhön. (Putnam 2000. 27). Putnamin tutkimuksien mukaan yhteisön sosiaalinen pääoma on merkityksellinen, koska kansalaistoimijoiden verkostot ylläpitävät yleisiä normeja sekä yleistä vastavuoroisuutta ja vahvistavat sosiaalista luottamusta yhteiskunnassa. Kansalaisjärjestöt helpottavat erilaisten ongelmien käsittelyä ja helpottavat kommunikaatiota sekä yhteistyötä. Yksilökeskeisen ajattelun sijaan me-henki myös voi kasvaa kun yhteisöperustainen sosiaalinen pääoma on laajaa. (Putnam 1995, 70)

Sosiaalisessa pääomassa olennaista on myös se millainen se yhteisö on, mistä sosiaalista pääomaa saadaan itselle. Olennaista on, onko vuorovaikutus silloitusta (bridging) vai sitoutuminen (bonding). Esimerkkinä sitoutumisesta Putnam antaa kirkkoperustaisen naisten lukupiirin. Taasen silloittamisesta esimerkkinä toimii kansalaisoikeuksia ajava ryhmä. Sosiaalinen pääoma, mikä muodostuu silloittamisessa, liittyy enemmänkin informaation jakamiseen erikoistuneisiin ryhmiin, kun taas sosiaalinen pääoma sitoutumisen ryhmässä tapahtuu enemmänkin ryhmässä missä tuetaan ja autetaan toisia. Silloittava sosiaalinen pääoma voi luoda laajempaa ja selkeämpää identiteettiä, kun taas sitoutumisen sosiaalinen pääoma tukee toimijan olemassa olevaa identiteettiä. Kumpikaan ei ole toistaan poissulkeva, vaan monet ryhmät ylläpitävät kumpaakin sosiaalisen pääoman osuutta. Monet ryhmiä esimerkiksi yhdistää sama ulottuvuus, ja siten ne yhdistyvät silloin toisiinsa. Esimerkiksi internetissä oleva ryhmä voi yhdistää siltoja pitkin erilaisia ihmisiä katsomatta sukupuoleen,

ikään ja maantieteelliseen paikkaan, mutta yhdistää kuitenkin niitä saman ideologian ja ryhmäidentiteetin kautta. (Putnam 2000, 22–23)

Tärkeimpinä Putnamin tutkimuksia ovat kokonaisen kansan sosiaalisen pääoman tutkimukset. Putnam on tutkinut kansan sosiaalista pääomaa niin Italiassa kuin Yhdysvalloissakin. Putnam on Yhdysvaltoja tutkiessaan huomannut kansalaisten kansalaisosallistumisen määrän laskeneen. Myös luottamus on laskenut. Syitä muutokseen ovat mm. lisääntynyt työnteon määrä, uskonnollisuuden väheneminen, yksilöiden liikkuvuus ja ihmisten välisten siteiden muutokset (esim. avioerojen lisääntyminen) ja teknologian kehitys. Individualismin lisääntyminen on ottanut valtaa kollektiiviselta toiminnalta. Yhtenä pohtimisen arvoisena kysymyksenä on Putnamin mukaan juurikin teknologian lisääntymisen merkitys sosiaalisten suhteiden ja kollektiivisen toiminnan vähentymisessä, kun yksilöt viihtyvät yhä paremmin yksin teknologialaitteiden parissa. (Putnam 1995, 71–75)

6.4. Miten sosiaalista pääomaa voidaan mitata?

Sosiaalisen pääoman mittaamiselle on kehitetty useita mahdollisia tapoja. Yleensä sosiaalista pääomaa tutkitaan kyselylomakkein, joko survey-tutkimuksella tai avoimilla kysymyksillä. Tutkimustapaa valitessa olennaista on tutkitaanko yksilö- vai yhteisöperustaista sosiaalista pääomaa.

Yksi mahdollisuus mitata sosiaalista pääomaa on lähteä tutkimaan sitä yhteisöllisyyden, luottamuksen ja epäluottamuksen sekä sosiaalisen tuen käsitteiden kautta. Tällöin voidaan esimerkiksi kysyä kehen turvaudutaan, kun tarvitaan apua ja keltä on saanut apua arjen toimissa. (Hyyppä 2002, 54–56) Hyyppä (2002) on esimerkiksi tutkinut suomenruotsalaisten ja suomalaisten terveyttä sosiaalisen pääoman tuntemisen kautta. Sosiaalista tukea on määritelty ystävyytenä ja huolenpitona. Se ei suoranaisesti ole sosiaalista pääomaa, mutta yhtäläillä auttaa selvittämään sosiaalisen pääoman ilmentymistä, sillä sosiaalinen pääoma koostuu sosiaalisista suhteista ja niiden antamista resursseista. (kts. Karisto, Lahelma ja Rahkonen 1992)

Toisaalta Van der Gaag & Snijders (2005) ovat luoneet verkostanalyysiä resurssien käyttömahdollisuutta painottaen. Tällaisessa verkostanalyysissä tarkoituksena on selvittää laaja-alaisesti toimijan hyödynnettävissä olevia sosiaalisia suhteita, kuten toisilta saatua apua erilaisissa asioissa erilaisilla elämän osa-alueilla. Toimijan voimavaroja määritellään

sen mukaan millaisia voimavaroja hän saa tai hänen on mahdollista saada sosiaalisesta kanssakäymisestä käyttöönsä. Toisaalta tärkeää on myös tutkia millaisia voimavarojaan toimija on valmis toisille antamaan. Tutkiessa sosiaalista pääomaa tällä tavalla kysytään vastaajalta esimerkiksi, että millaisia henkilökohtaisia resursseja hänellä on. Lisäksi kysytään tunteeo hän ihmisiä joilla olisi hyviä resursseja kuten loma-asunto ulkomailla tai lainsäädännön tuntemusta. Olennaista kuitenkin on sekin kuinka halukkaita sosiaalisen verkoston henkilöt ovat antamaan omia resurssejaan toisten hyödynnettäviksi. (van der Gaag & Snijders 2005, 2–3)

Lin ja Dumin (1986) taas ovat luoneet tarkastelutapaa asemantuottajatekniikkaa painottaen. Asemantuottajatekniikkaa on hyödynnetty erityisesti työelämän sosiaalisia suhteita tutkittaessa. (ks. Lin & Dumin 1986) Lin korostaa että sosiaalisissa suhteissa tärkeää on se miten hyvin suhdetta voi hyödyntää omaksi resurssikseen. Linin mukaan se ketä tuntee, on yhtä tärkeää kuin omat inhimilliset resurssit sosiaalista pääomaa hankkiessa. Mitä korkeammassa sosiaalisessa asemassa henkilö on, sitä paremmat mahdollisuudet hänellä on erilaisiin hyödykkeisiin. Tämä tekee korkeassa asemassa olevan henkilön tuntemisesta sosiaaliseen pääoman kannalta arvokasta. Tällaista sosiaalista pääomaa voidaan tutkia kysymällä millaisia sosiaalisia suhteita on erilaisissa asemissa oleviin ihmisiin. (Lin 1990, 247)

7. AINEISTO, AINEISTON KERUU JA KYSELYLOMAKE

Tämän tutkimuksen aineisto on kerätty tutkimusta varten luodulla kyselylomakkeella, johon kerätiin vastauksia aikavälillä 13.2.2014–20.2.2014. Lomakkeen luomiseen käytin Jyväskylän yliopiston kautta saatavaa Mr. Interview ohjelmaa, mikä mahdollisti sekä monivalintaisten että avointen kysymysten muotoilun samaan kyselyyn. Ennen kyselyn jakoon laittamista tehtiin testikysely. Testivastaajana toimi yksi neulekerhotoiminnassa aktiivisena toimiva jäsen. Saadun palautteen mukaan testiä voitiin vielä muuttaa toimivammaksi. Näin kyselyn toimivuus ja ymmärrettävyys voitiin todentaa riittävän selkeäksi. Lisäksi testikyselyn kautta varmistui se, että testi mittasi oikeita asioita.

Lomake oli vastattavissa kansainvälisellä neulojien ravelry.org nimisellä sivustolla Finnish Knitters ja Kipakat nimisissä ryhmissä. Aineistoa kuitenkin kerääntyi myös muilta sivuilta, sillä osa vastaajista ilmoitti jakaneensa kyselyn verkko-osoitetta omille käsityötä harrastaville sosiaalisille piireilleen myös varsinaisen aineistonkeruussa käytetyn foorumin ulkopuolella. Vastausajan aikana saavutettiin 82 vastausta, joista 81 oli valideja.

Vastaajiksi valikoitui Internetiä käyttäviä neulojia, jotka liikkuivat mainitulla neulesivustolla aktiivisesti. Vastaajat edustavat suomalaisia neulojia, jotka ovat halukkaita kertomaan harrastuksestaan sekä sen merkityksestä niin itselle, kuin myös sen tuomista merkityksistä sosiaalisena toimintana. Vastaajat omasivat kokemusta neulekerhoissa käymisestä ja osa myös niiden järjestämisestä. Vastaajien sukupuolijakauma, 80 naista ja 1 mies, kertoo osaltaan neulekerhojen olevan enemmän naisten kuin miesten harrastus. Lisäksi se kertoo siitä, että naiset ovat halukkaampia puhumaan harrastuksestaan ja osallistumaan tutkimukseen mikä käsittelee heille mielekästä aihetta. Kiinnostus kyselyä kohtaan ja osallistuneilta saamani positiivinen palaute kertoo, että aihe on henkilökohtaisesti neulojille tärkeäksi koettu. Myös tutkimustieto aiheesta kiinnosti vastaajia.

Kysely sisälsi aihepiirejä neulekerhossa käyvän henkilön perustiedoista ja neulehistoriasta, neulekerhoon osallistumisen funktioista sekä sosiaalisen pääoman saamisesta kerhossa. Teoreettista viitekehystä eli funktioita ja sosiaalista pääomaa mitattiin useilla eri kysymyksillä. Kysymykset voidaan jakaa sen mukaan, mitä niillä yritetään mitata. Aineistoa tutkiessa kuitenkin ilmeni, että osa kysymyksistä millä haluttiin selvittää funktioita, sisälsi myös tietoa sosiaalisesta pääomasta ja toisin päin.

Seuraavassa olen kirjannut kyselylomakkeen kysymykset. Tämän jälkeen selvennän mitä milläkin kysymyksellä on haluttu tutkia. Kysely haluttiin luoda vastaajalle mukava ja helppo kokemus, joka ei veisi liian kauaa aikaa. Siten kyselystä tuli lyhyt ja ytimekäs. Vastaukset sai kirjoittaa omin sanoin, jotta mahdolliset erilaiset teemat saataisiin esille.

Kyselylomakkeen sisältävät kysymykset:

1. Sukupuolesi?
2. Minä vuonna olet syntynyt?
3. Millainen koulutus/ammattitausta sinulla on?
4. Mitä harrastat neulomisen lisäksi? Oletko aktiivinen jossain yhdistystoiminnassa? Missä?
5. Milloin opit neulomaan ja kuka opetti? Milloin varsinainen neuleharrastuksesi on alkanut?
6. Kuinka usein osallistut neulekerhoihin ja kenen järjestämiin? Missä kerhosi kokoontuu?
7. Mitä neulekerhossasi yleensä tehdään? Opetellaanko uusia tekniikoita, jutellaanko, neulotaanko..?
8. Miten käytät itse aikasi neulekerhossa? Millaisia asioita teet siellä?
9. Mitä se merkitsee sinulle, että voit osallistua neulekerhon toimintaan?
10. Millaisia etukäteisodotuksia ja toiveita sinulla oli kerholle ennen kuin osallistuit sinne? Miten ne ovat toteutuneet? Entä mitä olet oppinut ja ovatko neulojan taitosi karttuneet kerhossa käydessä?
11. Onko sinulle avautunut neulekerhon kautta mahdollisuuksia muihin harrastuksiin?
12. Mikä on neulekerhosi osallistujien pysyvyys/vaihtuvuus? Miten osallistujien pysymisen/vaihtumisen koet vaikuttavan viihtyvyytesi?
13. Tapaatko neulekerhon muita jäseniä kerhon ulkopuolella? Oletko heihin yhteydessä kerhon ulkopuolella?
14. Voisitko saada (tai oletko saanut) muilta kerholaisilta neuvoja tai apua jossain kerhon ulkopuolisissa asioissa, jos sellaiseen olisi tarvetta?

15. Onko kerhollasi hyväntekeväisyystempauksia ja jos on, niin millaisia? Miksi haluaisit osallistua tai osallistut niihin?

Kysely on aloitettu luomalla tietopohjaa vastaajasta. Oli tärkeää kerätä taustatietoja, jotta voidaan pohtia ketä vastaajat ovat. Sukupuoli, koulutus- tai ammattitausta sekä ikä ovat kyselyn peruskysymyksiä. Kysymys aktiivisuudesta muussa harrastus- ja kansalaistoiminnassa taas kuvaa vastaajien aktiivisuutta kansalaistoiminnassa.

Neulomisen taidon oppimista kysyttiin taustoissa kahdesta syystä. Ensiksi haluttiin selvittää miten ja miksi on opittu neulomaan, kuinka kauan harrastus on ollut osa elämää ja millainen osa elämää se on. Toisena saataisiin selville edeltääkö neulomisen oppiminen kerhotoimintaa tai toisin onko kerhotoiminta lisännyt neulomisen harrastamista. Perus- sekä vastaajien muut taustatiedot luovat kuvan siitä keitä ja millaisia yhteiskunnallisia ryhmiä edustavia neulekerhoihin osallistuvat suomalaiset ovat tämän aineiston osalta.

Taustoja kuvaavien kysymysten jälkeen kyselyssä hahmoteltiin vastaajien suhdetta neulekerhoon. Aluksi selvitetään millaisissa neulekerhoissa vastaajat käyvät ja kuinka usein, jolloin saadaan tietoa kerhon tyylistä sekä harrastuksen tapaamisten tiheydestä ja määrästä. Tämän jälkeen pureudutaan tarkemmin neulekerhossa tapahtuvaan toimintaan. Kysymyksillä missä kysytään neulekerhossa tapahtumaa toimintaa, kuten ”miten kulutat aikasi neulekerhossa” voidaan saada tietoa siitä, millaiset asiat ovat vastaajalle olennaisia neulekerhon toiminnassa. Samoin kysymys ”millainen merkitys sillä on sinulle, että voit osallistua neulekerhotoimintaan?” kuvastaa kerhon merkitystä melko suorasti kysyttynä. Etukäteisolettamuksien ja niiden toteutumisen kautta nähdään vastauksissa se, millaisia näkyviä funktioita osallistumiselle annetaan ja miten ne taas ovat toteutuneet. Edellä mainituilla kysymyksillä tarkastellaan kerhon merkitystä sosiaalisena toimintana sekä funktioiden kautta. Toiminnalle on aina etukäteisolettamuksia eli funktioita joiden toteutuminen on tutkittavissa.

Sosiaalista pääomaa saadaan vielä tarkemmin selville kerhon sosiaalista puolta kyselyssä painottamalla. Tässä aineistossa selvitettiin esimerkiksi kerhon tiiviyyttä ja osallistujien vaihtuvuuden merkitystä. Sosiaalisen pääoman luomia resursseja tutkitaan myös kysymällä voiko vastaaja saada apua tarvitessaan muilta ryhmän jäseniltä sekä kysyttäessä onko vastaaja saanut ryhmän kautta uusia harrastuksia tai muita suhteita. Viimeinen kysymys mikä koskee hyväntekeväisyyteen osallistuminen antaa tietoa siitä millaisena kerho

näyttäytyy osallistujilleen aktiivisena toimijana. Myös se osallistutaanko yhdessä hyväntekeväisyystoimintaan, kertoo kerhosta ja sen funktioista. Tosin, tässä tutkimuksessa tutkitaan vain osallistumisen funktioita yksilön näkökulmasta.

Olen nyt esitellyt lyhyesti sitä mitä erilaisilla kysymyksillä yritettiin saada selville tässä tutkimuksessa. Tärkeää on kuitenkin mainita, että analyysissä useasta kysymyksestä ja niiden suhteesta toisiinsa kysymyksiin muodostuu yhteyksiä joita ei vielä kyselyä tehtäessä voinut tietää. Tämä kysymysten avaaminen kuitenkin antaa pohjaa sille mitä kyselyllä pyrittiin selvittämään. Hyvin vahvasti kyselyn eri osa-alueet onnistuvatkin mittaamaan sitä mitä niiden haluttiin mittaavan.

8. METODOLOGISET PERUSTEET

Teorian suhde aineistoon voidaan Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan jakaa kolmeen: aineistolähtöiseen, teoriaohjaavaan ja teorialähtöiseen. Tässä tutkimuksessa on käytetty teoriaohjaavaa otetta. Teoriaohjaavassa analyysissä toimii teoria viitekehyksenä mihin analyysin tulokset suhteutetaan. Tausta on heikommin kiinni aineiston käsittelyssä kuin esimerkiksi teorialähtöisessä analyysissä missä on tarkoitus testata teoriaa tai todentaa sitä uudelleen. Teorialähtöisessä tutkimuksessa myös aiempi tutkimus ja määritelmät ovat suuremmassa asemassa. Teoriaohjaavassa analyysissä teoria asettaa selkeitä raameja ja suuntaviivoja tutkimukselle, mutta ei ohjaa sitä täysin. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 96–97) Tässä tutkimuksessa teoria toimii viitekehyksenä asettaen määritteet sille mitä ovat funktiot ja sosiaalinen pääoma, joiden kautta analyysi on tehty.

Tutkimusongelman kautta tarkasteltuna mielekkäin analyysikeino keräämälleni aineistolle on sisällönanalyysi mahdollisia esille nousevia teemoja tarkastellen. Teemojen kanssa voidaan esitellä tyyppikertomuksia kuvaamaan teemaa tarkemmin. Teemoitellen työstäminen käy tämän tutkimuksen aineiston laajuudessa hyvin. Lisäksi teemoittelun kautta aineisto saadaan mielekkääseen ja lukijaystävälliseen muotoon. Teemoittelu sopii erityisesti käytännön ongelmien tarkasteluun. (Eskola ja Suoranta 2008, 178) Teemoittelua käytetään usein aineistolähtöisessä tutkimuksessa, mutta se sopii myös teorialähtöiseen tarkasteluun, kuten esimerkiksi Kortteinen (1992) on tehnyt koulutuksen merkitystä tutkiessaan.

Teemoittelussa nostetaan aineistosta olennaisia asioita esille ennalta määritetyn tutkimusongelman teemojen mukaisesti. Tarkoitus on kerätä teemojen alle useasti aineistossa esiintyviä tuloksia luoden kuvaa siitä mitä asioita valitun teeman alla esiintyy. Teemoittelun apuna voidaan käyttää tyypittelyä, kvalifointia tai koodausta. Tässä tutkimuksessa tyypittely oli sopivimman oloinen vaihtoehto aineistoa käsitellessä. Tyypittelyssä aineisto jaetaan tyypeiksi eli kokonaisuuksista yleistetään malleja, jotka kuvaavat yleistettyjä asioita teemasta. Tyyppien avulla tehdään siis jakoa ja yleistämistä osana teemoja. Tyyppikertomukset myös selkeyttävät teemaa. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 93)

Sitaatit ovat olennainen osa tutkimusraporttia, ja sopivat varsinkin teemoittelun avuksi selkeyttämään aihetta. Sitaatit voivat kuvailla teemaa antaen esimerkkiä aineistossa esille nousseesta asiasta. Sitaattien käytön täytyy olla harkittua ja jokaiselle sitaatille olla perusteet.

Myös sitaatin sanojan taustatietojen merkitseminen täytyy olla pohdittua. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006) Tässä tutkimuksessa sitaattien sanojen taustatiedoissa selviää sitaatin antajan sukupuoli ja syntymävuosi. Vielä näiden merkintöjen perusteella ei voidaan identifioida sitaatin antajaa kovin tarkasti internetissä tehdystä kyselystä, joten sitaatin antajan anonymiteetti säilyy.

Oman aineistoni kanssa teoriaohjaava ote on sopiva lähestymistapa. Teoria taustalla johtaa tarkastelua luoden raamit teemoittelulle ja mahdollisille tyyppien muodostumiselle. Teemoittelun kautta tutkimustulokset voidaan jakaa järkeviin kokonaisuuksiin. Tyypikertomuksia esiintyy siinä määrin missä erilaisien kokonaisuuksien voi sanoa muodostavan tyyppin. Nämä tyypit toimivat yleistyksinä aineistoni mainitusta teemasta. Tässä opinnäytetyössä ei voi vielä tehdä yhteiskunnallisesti laajoja tulkintoja tai yleistyksiä. Kuitenkin tutkimuks antaa uutta kuvaa suomalaisesta neulekerhojen kulttuurista ja sen merkityksistä sekä avaa aktiivisten neulojen kerhotoiminnan merkitystä.

9. TULOKSET

Tässä luvussa käsitellään aineistosta esille nousseita tuloksia. Aloitan luvussa 9.1 kuvailemalla keitä aineistoon vastanneet neulojat ovat. Avaan sosioekonomisia taustatekijöitä, kuten ikä- ja sukupuoli- sekä koulutusjakaumaa. Lisäksi tarkastelen neulojien aktiivisuutta muussa kansalaistoiminnassa. Lopuksi tarkastelen miten suhde neulomiseen on syntynyt ja miten neulomisen taito on opittu.

Luvussa 9.2 siirryn käsittelemään neulekerhoon osallistumisen funktioita yksilölle. Esille nousevia funktioita käsitellään niin latenttien kuin näkyvienkin funktioiden kautta. Esille nousee erilaisia merkityksiä, joita jaetaan kaikissa neulekerhotyypeissä. Neulekerhojen tyypit vielä voitiinkin jakaa kolmeen aineistosta nousseiden kerhojen kuvausten perusteella. Luvussa 9.3 siirryn pohtimaan sosiaalisen pääoman merkitystä ja sen karttumista neulekerhojen jäsenillä. Neulekerhoissa on laajalti yhteistä sosiaalista pääomaa, mitä osallistujat ovat pystyneet hyödyntämään.

Luvussa 10 siirrytään pohtimaan mitä analyysin tulokset kertovat aiempaan tutkimukseen ja teoriapohjaan nähden. Esittelen luvussa 10 tärkeimmät tutkimustulokset ja pohdin myös lyhyesti mielenkiitaisia jatkotutkimusaiheita.

9.1 Keitä neulekerholaiset ovat?

Aineistoni perusteella neulomisen harrastaminen neulekerhossa on laajasti jakautunut sukupuolen mukaan. Osallistujista 80 oli naisia ja 1 mies. Aiempia tutkimuksia katsoessa huomaa, että miehiä ei osallistu kerhotoimintaan yhtä paljon kuin naisia. Mainittavaa on kuitenkin, että myös miehiä osallistuu kerhoihin, vaikka edustavuus onkin vähäisempää aineistossani sekä yleisesti kerhoissa. Jonkun verran on myös neulekerhoja mitkä ovat avoimia vain miehille. Esimerkiksi Kokkolassa kokoontuu miesten virkku- ja neulekerho. (Kiiski 2014) Miesten vähäisyys neulekerhotoiminnassa on selitettävissä osin miesten muutenkin vähäisemmällä neulomisen harrastamisella. Kuten luvussa 3.3 käsittelin, miesten kokemat ennakkoluulot, naurunalaiseksi joutumisen pelko ja stereotyyppien vahvuus vaikuttavat joidenkin miesten julkisesti neulomisen haluun. Tässä tutkimuksessa miesten vähäisempi osuus on siten selitettävissä yleisellä miesten vähäisemmällä neulomisen harrastamisella ja mahdollisesti vähäisemmällä halukkuudella puhua harrastuksesta julkisesti.

Ikäjakauma oli aineistossa laajasti edustettuina. Ikäjakaumasta tehdystä taulukosta 1 kuitenkin ilmenee, että suurin osa vastaajista oli syntynyt 1970 ja 1980 luvuilla. Vastaajista suurin osa on siis suhteellisen nuoria, työikäisiä naisia. Nuorilla yleensä on tietokoneen ja Internetin käyttö yleistä arjessa. He osaavat käyttää teknologiaa ja yleensä omaavat useita teknologiavälineitä. Siten heitä on voinut valikoitua suhteessa vanhempia sukupolvia edustavia enemmän vastaajiksi.

TAULUKKO 1. Vastaajien syntymävuodet vuosikymmenittäin.

Vuosikymmen	Henkilöä
1930	1
1940	4
1950	7
1960	8
1970	23
1980	32
1990	1

Koulutusjakauma aineistossa on vino (ks. taulukko 2). Korkeasti koulutettuja on aineistossa edustettuna suhteessa enemmän kuin muita koulutusasteita suorittaneita. Korkeakoulun käyneet omaavat yleensä hyvät teknologian käytön taidot. Lisäksi korkeasti koulutetuilla on yleensä hyvää englannin kielen ymmärrystä. Kansalaisvälisellä neulesivustolla englannin kielen ymmärtäminen on tärkeää, jotta sivustoa voi käyttää. Lisäksi korkean koulutuksen myötä voi omata kiinnostusta myös yhteiskunnallisiin asioihin ja tutkimustietoon mikä liittyy omaan harrastamiseen. Näin ollen korkeasti koulutetut saattavat kokea mieluisaksi osallistua tutkimuksiin.

Taulukossa 2 koulutustaustat on esitelty asteittain sen mukaan mikä on vastaajan korkein suorittama koulutustaso. Käsitöiden koulutuksen suorittaneita tai muuten alalla joko nyt työskenteleviä tai aiemmin pääasiallisesti työskennelleitä oli aineistossa edustettuna vain 9 henkilöä, mikä kertoo siitä, että käsitöiden teko on suurimmalle osalle vastaajista nimenomaan harrastus.

TAULUKKO 2 Koulutustaustat

Koulutusaste	Henkilöä
Peruskoulu	7
Lukio	4
Ammattikoulu	23
Ammattikorkeakoulu	15
Alempi korkeakoulututkinto	24
Ylempi korkeakoulututkinto	2
Tohtori	6

Taustojen kautta aineistossani tarkastelin vielä neulekerholaisten aktiivisuutta muussa kansalaistoiminnassa. Harrastuksia oli lähes jokaisella vastaajalla neulomisen lisäksi. Aineistosta paljastui, että noin puolet vastaajista osallistuivat myös yhdistystoimintaan nykyään tai oli ollut aiemmin aktiivinen jäsen. Yhdessä tai useammassa yhdistystoiminnassa mukana oli 81:stä 44 vastaajasta. Suurin osa ilmoittaneista olivat nykyään aktiivisena jäsenenä tai jäsenenä yhdistyksissä, ja osa myös toimi yhdistyksen tai yhdistyksiön hallituksessa. Vain kaksi ilmoitti olevansa rivijäsen yhdistyksessään. Yhdistystoimintaa ilmeni olevan niin vapaa-ajan kuin työn kautta löydetyissä yhdistyksissä. Eniten vastaajat olivat mukana lasten- ja nuorten toiminnan tukityössä, kuten Mannerheimin lastensuojeluliitossa ja Punaisen ristin toiminnassa. Eläin- ja luontoliittojen toimintaan raportoitiin osallistuvan huomattavasti vähemmän, ja niissäkin lähinnä omien lemmikkieläinten ympärille tapahtuviin yhdistyksiin. Yksi vastaajista oli esimerkiksi ollut useamman vuoden aktiivinen lemmikkijäsenyhdistyksissä ja toinen Suomen Aasiyhdistyksessä. Käsiyöyhdistyksiin ilmoitettiin osallistuttavan muutaman vastaajan verran, ja niihin osallistuttiin mm. Marttojen kautta.

Yhdistystoimintaan osallistumisen on hyvin yleistä Suomessa, joten kyselyn vastaajat eivät ole aktiivisempia yhdistystoiminnassa kuin yleisesti suomalaiset ovat. Kiinnostus osallistua vapaa-ajan ja harrastustoiminnan alueen yhdistystoimintaan varsinkin on lisääntynyt vuosituhaten vaihteessa Suomessa. Suomalainen kansalaisyhteiskunta pitää sisällään paljon yhdistystoimintaa ja suomalaisten luottamus yhdistyksiin on vahvaa. (ks. Kankainen 2008) Tosin, vaikka suomalaiset ovat melko aktiivisia pitämään jäsenyyksiä yhdistyksiin, ovat he vertailussa varsin passiivisia osallistujia verrattaessa muihin Pohjoismaihin.

(Kankainen 2008, 24–27) Suomessa sitova sosiaalinen pääoma on verrattaessa muihin maihin vähäistä, joten yhdistykset toimivat tärkeänä sosiaalisen pääoman lähteenä. (Lehtonen ja Kääriäinen 2005, 301) Sitova sosiaalinen pääoma tarkoittaa läheisten määrää ja tapaamisia. (Kankainen 2008, 27)

Kuitenkin, tässä tutkimuksessa ilmenneet tiedot yhdistystoimintaan osallistumisesta eivät ole vertailukelpoisia yhdistystoimintaa mittaaviin kyselytutkimuksiin nähden. Tutkimustulosten perusteella ei voida tehdä päätelmiä tai niitä ei voida verrata yhdistystoimintaa tutkiviin aineistoihin. Tässä tarkoituksena onkin kuvata sitä, onko vastaajilla yhteyksiä yhdistystoimintaan osana muuta vapaa-ajan toimintaa.

Vastaajilta kysyttiin taustoissa myös millainen neulomisen harrastamisen tausta heillä on. Vastaajien neulehistorian kuvailujen kautta saadaan selville mistä osallistuminen kerhotoimintaan on alkanut ja mikä on alun perin innostanut neulomaan. Vastaajien kuvailuista ilmenee, että moni oli oppinut neulomaan jo lapsena, mutta muodostanut jatkuvan suhteen neulomiseen vasta myöhemmällä iällä. Kukaan vastaajista ei ollut opetellut neulomaan neulekerhossa, ja vain yksi vastaajista oli vasta aikuisiällä opetellut neulomaan. Tärkeimpiä opettajia neulomisessa mainitaan olevan läheinen ihminen kotona tai vaihtoehtoisesti opettaja koulussa. Useimmissa vastauksissa läheinen on nainen, kuten äiti tai isoäiti, mutta myös yksi miespuolinen opettaja mainitaan. Koulussa opettajana toimii alaluokkien käsityöopettaja.

Osalla vastaajista oppimisen halu on lähtenyt kotona nähdystä mallista. Läheisen ihmisen harrastus oli alkanut kiinnostamaan jo nuorena lapsena. Toisaalta osa mainitsee saaneensa kotona käsitöiden perusteiden opetusta pyytämättäänkin. Seuraavan sitaatin antanut nainen on oppinut neulomaan noin 6-vuotiaana. Vastaajat, jotka kertoivat oppineensa kotona neulomaan, olivat olleet 4–8 vuotiaita opetustilanteen tapahtuessa. Sitaitin kertoja kuvaa saaneensa oman käsityön käsiinsä, koska näytti kiinnostustaan käsitöihin äitinsä mielestä. Sitaatti kuvaa sitä miten pienestä ja helposta mahdollisuuden saamisesta voi neulomiseen löytyä innostus.

Nainen, 1979: "Ennen kouluikää, n. 6-vuotiaana. Sekoitin äidin neulomukset, joten äiti loi silmukat aina oikein patalappuun ja siitä se lähti..."

Vastauksista nousi esille myös että neulomisen opettamisen alku ja opettaja vaikutti siihen miten neulomiseen suhtauduttiin aluksi. Osa koulussa neulomaan oppimaan olivat muodostaneet viha-suhteen neulomiseen, mutta yksikään kotona oppineista ei kuvaillut vastaavaa. Koulun opetuksessa ei kuitenkaan aina sallittu jo kotona opittujen tekniikoiden käyttöä, mikä harmitti jo kotonaan oppineita neulojia.

Neulojista voidaan neulomisen oppimisen kuvausten perusteella jakamaan kaksi eri neulojatyyppeä: he jotka olivat heti innostuneita neulomisesta ja he jotka aluksi vihasivat neulomista. Kummankin tyypin tulevaisuus kuitenkin muuttui myöhemmin neulomisesta nauttimiseen ja aktiiviseen neulomisen harrastamiseen, mistä kertoo sekin, että he osallistuiivat kyselyyn ja osallistuvat aktiivisesti neulekerhoihin.

Vastaajien neulehistorioita tarkastellessa selvisi myös, että eripituiset tauot kuuluvat melkein jokaisen vastaajan harrastukseen. Taukojen pituus vaihteli muutamasta viikosta vuosikymmenten pituisiksi. Vain kaksi vastaajaa mainitsi, ettei ollut kokenut huomattavaa taukoa harrastuksessaan. Taukojen pitämisen voidaan pakon lisäksi myös ajatella kuuluvan normaalina osana neulomisen harrastamiseen. Kiireinen ja stressaava moderni elämäntahti voi yllättäen ottaa aikaa neulomiselta, ja toisaalta antaa sitä. Neuloksen voi aloittaa ja keskeyttää koska vain ilman, että se vaikuttaisi lopputulokseen. Aineistossa kuitenkin näkökulma taukoihin ilmeni olevan negatiivissävytteinen.

Taukojen pitämiseen ilmenikin aineistossa monia syitä. Useimmiten kiire ja uusi elämänvaihe vaikuttivat harrastamisen ehtimiseen tai kiinnostukseen harrastaa. Tauon pitämisen jälkeen yleensä koettiin neulomisen innostuksen jatkuneen voimakkaammin kuin ennen taukoa. Vastauksissa myös ilmeni, että uusien taukojen tulemiseen ei uskottu. Aineiston perusteella taukoja tulee lähinnä ennalta-arvaamatta ja odottamatta. Seuraavassa sitaatissa eläkeikäinen, kansakouluiässä neulomaan oppinut nainen kuvailee neulomisharrastustaan läpi vuosien. Taukoja on vastaajan mukaan matkan varrella ollut, mutta nykyään hänen neulomisen harrastus on aktiivista ja siihen liittyy neulekerhossa käyminen viikoittain. Vastaaja nostaa esille syitä neulomisen innostuksien alkamisille ja loppumisille liittäen ne elämänmuutoksiin. Neulomisen merkityksellisyys vaikuttaa olevan vastaajan tapauksessa ajan kuluttamisessa ja käytännöllisyydessä, kuten toisten vaatettamisessa. Vaikka neulominen on vastaajalle tärkeää ajanvietettä, heijastuu vastauksessa myös ajatus siitä, että tauot kuuluvat harrastuksen luonteeseen ja elämäntapoihin. Harrastus mukautuu elämän eri vaiheiden mukaan.

Nainen, 1964: "...Varsinainen harrastus alkoi lukioaikana, kun jouduin lukioverkon vähäisyyden takia asumaan viikot poissa kotoa ja kämppäkaverin kanssa mietittiin, että aletaan tekemään villapuseroa. Se onnistui hyvin ja siitä homma sitten käynnistyi ja oli välillä tosi aktiivista, kun koko perhe oli ajoittain vaatetettu äidin kutomiin vaatteisiin. Sitten tuli työelämän ja opiskeluiden hektisyyden takia pitkä tauko, kunnes eläkeikää lähestyttäessä homma kaivettiin uudelleen esille. Jäin leskeksi ja lapset asuvat omillaan, joten kutominen ja virkkaaminen ovat erinomaista ajankulua..."

Aineistoa tarkasteltuna voidaan löytää vastauksista kolmenlaisia selityksiä neulomisharrastuksesta innostumiselle uudestaan tauon jälkeen. Ensimmäisenä mahdollisuutena on fyysisen tai virtuaalisen neuleyhteisön löytyminen. Fyysinen yhteisö voi olla esimerkiksi neulekerho ja virtuaalinen yhteisö, kuten neuleblogit tai neuleyhteisöt internetissä. Monelle virtuaalisen neuleyhteisön löytäminen, kuten ravelry.org sivulle liittyminen ja neuleblogien löytäminen ovat olleet merkityksellisiä hetkiä käsityöharrastuksessa. Yhteyksiä virtuaalisen yhteisön ja neulekerhossa aktiivisesti käymisen välillä on havaittu aiemmassa tutkimuksessa. Vilhunen (2012) on todennut, että neuleblogien aktiivisimmat päivittäjät osallistuvat herkemmin neuletapaamisiin kuin he, jotka eivät ole kovin aktiivisia bloginsa parissa. Neuleblogeissa yhteyden tuntu toisiin neulojiin koetaan tärkeäksi, mikä helpottaa sekä innostaa lähtemään neulojien tapaamisiin esimerkiksi neulekerhoon, tapaamaan toisia neulojia. Seuraava sitaatti kuvaa virtuaalisen verkoston löytymisen merkitystä. Sitaatin antaja kertoo internetin neuleyhteisöjen löytymisen laukkaiseen neulomiseen entistä suurempaa kiinnostusta. Myös oman neuleblogin perustaminen tuli tuolloin ajankohtaiseksi.

Nainen, 1985: "... Olen neulonut aina, mutta kovempi innostus alkoi pari vuotta sitten, kun löysin ravelryn ja perustin neuleblogin."

Toisena merkittävänä vaikuttajana neulomisen innostukselle esiintyi vapaa-ajan lisääntyminen. Vastauksissa kerrotaan odottamatonta vapaa-aikaa lisänneen mm. tietokoneen hajoaminen tai muutto toiselle paikkakunnalle. Seuraavassa sitaatissa nainen kertoo tietokoneen hajoamisen tuoneen lisää vapaa-aikaa. Aiemmin tietokoneella vietetty vapaa-aika korvaantui nyt neulomisella. Tuona aikana harrastuksen syvenemistä vastajaa kuvaa "varsinaisen neuleharrastamisen alkamisella".

Nainen, 1984. "...Varsinainen neuleharrastukseni alkoi 2007, kun silloinen läppärini hajosi ja tarvitsin jotain tekemistä sille syntyneelle loppojalle."

Kolmantena vaikuttaja esille nousivat elämänmuutokset. Elämänmuutoksina esiintyi aineistossa esimerkiksi eläköityminen, sairastuminen, lapsen syntyminen ja työttömyys. Neulominen ja neulekerhosta saatu tuki ja yhteisön sosiaalinen merkitys nähtiin merkittävänä apuna haastavan elämäntilanteen aikana. Seuraavan sitaatin sanoja kuvaa neulomisen innostuksen kasvua räjähdysenä.

Nainen, 1978: "...Olen neuloskellut aina, mutta neulominen "räjähti käsiin" kun olin sairaslomalla ja vuodelevossa odottaessani kuopustani vuonna 2009".

Taustojen tarkastelun kautta voidaan sanoa, että aineisto edustaa lähinnä aktiivisia neulojia, joiden harrastukseen kuuluu niin neulominen yhdessä tai useammassa kerhossa kuin muulla vapaa-ajallakin. Aktiivisesta neulomisen harrastamisesta kertoo myös internetsivustojen aktiivinen käyttäminen. Vastaajista usea mainitsi vastauksissaan olevan myös neuloosissa, millä he kuvaavat neulomisharrastuksensa koukuttavaa luonnetta ja tarvetta saada neuloa mahdollisimman usein.

9.2. Osallistumisen funktiot

Neulekerhoihin osallistutaan aineiston mukaan pääsäännöllisesti kerran tai kaksi kuukaudessa. Aineistossa oli myös osallistujia, jotka toivoivat voivansa osallistua useamminkin. Yleisin syy vähemmälle osallistumiselle oli ajan puute. Lisäksi osa vastaajista osallistui useampaan neulekerhoon kuukauden aikana. Osallistuminen ei aineiston mukaan näytä olevan sidottua yhteen paikkaan tai kerhoon ja useat ilmoittavatkin osallistuvansa myös eri paikkakuntien kerhoihin tarpeen tullen, esimerkiksi matkustaessaan toisella paikkakunnalla. Neulekerhon järjestäjä vaihtelee kerhoittain ja myös neulekerhon käsite on vastaajien määrittelemässä vaihteleva. Osa vastaajista ei kuvaa neuletapaamisiaan kerhona vaan yksityisten ihmisten tapaamisena. Neulojien yhteenliittymän myötä kerho on voinut muuttaa muotoaan, esimerkiksi kun alkuperäinen järjestäjä jäänyt vain osallistujaksi eikä kerhoa enää kukaan ohjaa. Aineistosta selviää, että kerhojen ylläpito on hyvin monimuotoista. Kerhon järjestäjiä on niin yhdistyksiä kuin yksilöitä, kauppvoja ja

kaveripiirejäkin. Aineistosta olikin mahdollista jakaa kolme esille noussutta erilaista neulekerhon tyyppimuotoa.

Jaottelun voi tehdä sen mukaan missä kerho kokoontuu, missä ja miten kerhon tapahtumista informoidaan, kuinka usein kerho tapaa sekä kenelle kerho on avoin. Ensimmäinen neulekerhotyyppi on kiinnitetty ennalta sovittuun paikkaan ja aikaan. Tällainen on esimerkiksi neulekerho, joka tapaa yhdistyksen tai lankakaupan toiminnan ohessa. Informaatiota jaetaan silloin joko järjestäjän omilla sivuilla tai tapaamispaikan yhteydessä. Tällaiset kerhot ovat kaikille avoimia. Kerhoon osallistuakseen ei tarvitse olla jäsenyyttä ja osallistuminen on maksutonta. Toinen neulekerhotyyppi on vapaamuotoisempi siten, että aika ja paikka vaihtelevat. Kerhon tapaamisten välillä saattaa kulua päivistä viikkoihin aikaa. Tällainen kerho on esimerkiksi Jyväskylässä tapaava Kipakat niminen neulojien ryhmä, jonka jäsenet sopivat ravelry.org sivuston omassa Kipakat-ryhmässään missä ja milloin tapaavat. Kerho on maksuton ja kaikille avoin, mutta kerhoa ei mainosteta muualla kuin ryhmän ravelry.org sivuilla. Kolmatta kerhotyyppiä taas edustavat ihmiset, jotka kokoontuvat aina samalla porukalla, yleensä kaveripohjalta, neulomaan yhdessä. Tällainen kerho eroaa ennen mainituista siinä, että se ei ole avoin muille elleivät kerhon jäsenet päättä hyväksyä kerhoon lisää jäseniä. Kerhon tapaamisista sovitaan yleensä yksityisissä tiloissa, joko virtuaalisissa tai fyysisissä tiloissa. Kolmas kerhotyyppi on jopa enemmänkin kaveripohjaista toimintaa kuin kerhotoimintaa. Aineistossa tällaisia kokoontumisia edusti vain yksi vastaaja. Vastaaja ei itse ollut varma voiko toimintaa sanoa edes kerhoksi enää. Edellytän mainitun tyyppin kuitenkin kerhoksi, sillä samankaltaisia sulkeutuneita neulekerhoja mainitaan aineistossa olevan muuallakin. Kolmannen tyyppisistä kerhoista ei juurikaan kirjoiteta kerhotoiminnasta puhuttaessa.

Seuraavan sitaatin antanut henkilö kuvailee kerhotoimintansa olevan vapaamuotoista. Internetin neuleyhteisöllä on olennainen merkitys mainitulle kerholle, sillä siellä sovitaan tapaamisajat. Ryhmä on vastaajan sanojen mukaan alkanut elää omaa elämäänsä. Tällainen ryhmä kuvastaa toisena tai kolmantena esitettyä kerhotyyppiä riippuen sen avoimuudesta, mikä ei vastauksesta vielä selviä. Sitaatin antajan edustamassa kerhossa jokainen osallistuja voi ilmaista halunsa neuloa yhdessä ja osallistua kun pääsee paikalle.

Nainen, 1981: "Kerran kuussa osallistun itse perustamaani neuletapaamiseen. Kokous kutsutaan kokoon ravelryn kautta, nykyään myös muut kävijät huutelevat porukan kasaan eli ryhmä

elää jo "omaa elämäänsä". Kokoonnumme kauppakeskuksen kahvilassa."

Toinen vastaaja taas kuvaa osallistumisestaan neulekerhoihin sen mukaan mihin hän itse pääsee. Hän toivoo pääsevänsä useammin kerhoon kuin mitä yleensä hänen on mahdollista osallistua. Vaikka vastaaja kertookin osallistuvansa missä vain kerhotoimintaan, puhuu hän myös omasta vakioporukasta, jonka kanssa tulee vietetty kaksi kertaa vuodessa aikaa mökkeillen. Vakioporukan neulekerhossa on jo tutustuttu perusteellisesti, sillä tapaamiset ovat jo laajentuneet kerhotilasta muualle vapaa-aikaan. Neuletapaamiset vaikuttava myös olevan hyvin tärkeä osallistujille, mitä yhteiset mökkireissut kuvastavat.

Nainen, 1973: "Meillä on sama porukka kaupungilla, joka kokoontuu kahdesti kuussa kahvilaan illalla. Osallistun silloin kun ehdin, nyt en ole lasten takia käynyt pitkiin aikoihin, mutta kevätpuolella yritän taas päästä käymään. Joskus on myös kokoonnuttu lankakaupassa (koska pari lankakauppiastakin kuuluu porukkaan). Muuten olen käynyt neulekerhotapahtumissa milloin missäkin, esim. työmatkalla Helsingissä ja matkoilla muuallakin, jos paikkakunnalla on sopivasti sattunut olemaan joku kokoontuminen. Olen myös osallistunut muutama neuletapahtumaan, joita on järjestetty jossain pidemmän matkan päässä. Myös meidän vakioporukalla on tällainen oma neuletapahtuma (viikonloppu jossain mökillä tms.) kaksi kertaa vuodessa."

Neulekerhon merkitys onkin olennainen asia tutkimuksessani, sillä sen kautta voidaan nähdä ilmenevän monia näkyviä funktioita. Kysyttäessä mitä neulekerho merkitsee vastaajille, saatiin vain positiivisia kertomuksia. Yhteys toisiin neulojiin koettiin olevan tärkeä osa harrastusta. Erityisesti vastauksissa nousi esiin maininnat kerhosta omana henkireikänä ja maailmanparannusryhmänä. Toisilta saatu vertaistuki ja samanhenkisten ihmisten kanssa vietetty aika ilmenivät olevan merkityksellisimpiä näkyviä osallistumisen funktioista. Elämäntilanteet myös vaikuttivat siihen millaisia asioita kerhosta kukin itselle saa ja hyödyntää. Se mitä koetaan merkitykselliseksi milloinkin, on yhteydessä omaan elämäntilanteeseen. Varsinkin he jotka jakavat samaa elämän- tai työtilannetta kokivat voivansa jakaa ajatuksiaan toistensa kanssa ja purkaa paineita tehokkaasti keskenään kerhossa keskustellessa. Eräs vastaaja toteaa, että hän ei luultavasti olisi selvinnyt työttömyyden ajanjaksosta niin hyvin, ellei hän olisi päässyt osallistumaan neulekerhoonsa.

Kerho siis ilmenee terapeuttisena ilmapiirinä, parhaimmillaan tiiviinä ryhmänä missä voidaan keskustella vaikeistakin asioista ja saada tukea haastavissakin elämäntilanteissa. Neulekerhon kokeminen terapeuttisena tukena jäsenille on verrattavissa myös aiempiin tutkimustuloksiin. Neuleryhmiä on muodostettu terapiamuodoksi tukemaan toipumista esimerkiksi masennuksesta ja riippuvuudesta. (kts. Duffy 2007 ja Rembann 2008) Neulekerhon terapeuttisuus on yhdistettävissä myös neulomisen tutkittuun rauhoittavaan vaikutukseen. (ks. Vähälä 2003)

Seuraavassa sitaatissa vastaaja pohtii neulekerhonsa merkitystä työttömyysajanjaksonsa kautta. Hänelle neulekerho näyttäytyy apuna vaikean elämäntilanteen hallintaan. Vastaaja myös nostaa esille yksinäisyyden kokemisen ilman neulekerhoa. Kerhosta osallistumisen näkyvänä funktiona etsitään sosiaalisia suhteita ja näin vähennetään yksinäisyyden tunnetta. Latenttina osallistumisen funktiona voisi nähdä olevan ne henkilökohtaiset tarpeet mihin kerho antaa voimia, kuten jaksaminen arjessa.

Nainen, 1963: "Se on merkittävä osa sosiaalista elämääni. En olisi selvinnyt työttömyysajanjaksosta ilman neuletapaamisia. Kokisin elämäni kovin yksinäiseksi ilman niitä."

Seuraavan sitaatin kirjoittanut toteaa neulekerhon olevan positiivinen asia samanhenkisten ihmisten ansiosta. Vastaajan sitaatti kuvastaa edellisen tavoin sosiaalisen puolen merkityksellisyyttä. Kuten myöhemmin tullaan huomaamaan, merkitystä on myös sillä, keitä henkilö kerhossa tapaa.

Nainen, 1986: "Se on yksi parhaimmista asioista mitä minulla on. Minusta on ihanaa olla samanhenkisten ihmisten kanssa ja neuloa heidän kanssaan."

Jokaisella neulojalla oli kerhoon tullessa myös etukäteisolettamuksia eli näkyviä osallistumisen funktioita. Etukäteisolettamuksia ja niiden toteutumista kysyttäessä nousi aineistossa esiin erityisesti sosiaalisen puolen merkitys sekä tarve omalle ajalle. Sosiaalisen toiminnan lisääminen omaan elämään ja ystävyysuhteiden luominen esiintyi etukäteisolettamuksissa vahvasti. Aineistosta ilmeni, että useimmilla toive uusien sosiaalisten suhteiden, kuten ystävyysuhteiden luominen, oli toteutunut. Myöhemmin kuitenkin sosiaalista pääomaa luvussa 9.3 käsitellessä huomataan, että kerhoista haettua

sosiaalista puolta on kahdenlaista. Toisille merkitystä luo tiiviit ystävyyssuhteet ja luotettava ilmapiiri mikä muodostuu samoista henkilöistä joka kerta, kun taas toisille seurustelun asteella pysyvä keskustelu on mielekkäämpää.

Neulekerhojen toiminta sisältää neulomisen lisäksi paljon muutakin, mikä kuvastaa kerhojen rentoa luonnetta ja nostaa lisää osallistumisen latenteja funktioita esille. Neulekerhoissa syödään, juodaan, jutellaan, esitellään töitä ja neulotaan. Neulekerhoissa usein myös pysähdytään kuuntelemaan ja puhumaan. Toisten kuunteleminen ja kuulluksi tuleminen ovat tärkeitä kokemuksia osallistujille. Esitellessään töitä neulojat saavat hyväksyntää omille käsitöiden saavutuksilleen sekä saavat esittää ajatuksiaan toisille neulojille. Toisten mielipiteitä ja näkemyksiä pyritään arvostamaan, ja asioista keskustelemaan asiallisesti. Keskustelun aihe siirtyi vastaajien mukaan tapaamisen aikana pois neuleistakin, jos ilmapiiri oli tarpeeksi rento. Vaikeisiinkin asioihin voidaan saada silloin keskusteluapua tai jopa konkreettista apua. Eräs vastaaja toteaa, että paikalle saatetaan saapua vaikka ilman käsityötä, keskustelemaan ja olemaan toisten kanssa. Merkitykseltään neulekerho on tuolloin syntynyt niin rennoksi ja tutuksi, että sinne voi osallistua puhtaasti seurustelun ja toisten ihmisten tapaamisen vuoksi.

Nainen, 1943: "Jutellaan ja neulotaan/virkataan/muita käsitöitä. Siellä käy silloin tällöin tyyppejä myös muuten vaan juttelemassa ilman käsityötä."

Keskustelun yhteydessä myös avun saaminen ja sen antaminen on olennaista. Uusien tekniikoiden opetteleminen, ja muut ongelmat mitä neulomisessa voi tulla vastaan, ovat ryhmässä helppo selvittää, kun apua on saatavilla heti. Jos neuloja ei kävisi kerhossa, voisi hän selvittää ongelman esimerkiksi Internetistä tietoa hakien. Kerho toimiikin hyvin projekteissa auttavana ja rohkaisevana ilmapiirinä, ilmenee aineistossa. Neuloja voi uskaltaa ottaa taidoilleen haastavia uusi haasteita vastaan, kun tietää avun olevan lähellä. Toisten tuki auttaa uskomaan itseensä ja taitoihinsa. Uusi neuloja voi saada paljon apua kokeneemmilta neulojilta käsitöiden kanssa, ja jopa neulomisen taidon oppiminen vasta kerhossa on mahdollista.

9.3. Neulekerhot sosiaalisen pääoman tuottajina

Neulekerhoissa jäsenten vaihtuvuus on yleistä. Bourdieun tavoin ymmärrettynä uusia ihmisiä sosiaalisiin piireihinsä saadessaan henkilö laajentaa sosiaalisen pääoman resurssejaan, kun saa itselle lisää uusia sosiaalisia kontakteja. Sosiaalisen pääoman merkityksellisyys kerhotoiminnassa on osallistujille hyvin tärkeää, ilmenee aineistossa.

Sosiaalinen pääoma nousee aineistosta hyvin esille, kun kysytään mitä kerho merkitsee osallistujalle. Kerhon merkitystä on kuvailtu hyvin positiivisena ja resursseja lisäävä asiana. Vastauksissa esiintyy usein se, että kanssaneulojista pidetään ja heistä puhutaan hyvin positiiviseen sävyyn. Aineistossa ilmeni kuitenkin, että se kenen kanssa ryhmässä neuloo, on merkityksellistä. Mielipiteiden jakaminen kahteen tyyppiin sen suhteen, miten kanssaneulojiin suhtaudutaan, on mahdollinen. Mielipiteet siitä miten ryhmän jäsenten vaihtuvuus vaikuttaa osallistujan omaan viihtyvyyteen jakautuivat hyvin tasaisesti. Vastaajista 36 oli sitä mieltä, että saman ydinporukan pysyminen neulekerhossa oli mielekkäämpää kuin jatkuva osallistujien vaihtuvuus. Taasen 35 henkilön mielestä ei vaihtuvuudella ollut juurikaan merkitystä tai se oli hyvänä pidetty asia. Mielipidettä ei ollut muodostanut 11 vastaajaa, tai heidän vastauksistaan ei saanut selvää sen suhteen oliko vaihtuvuus mielekäästä vai ei. He lähinnä kommentoivat sitä, oliko jäsenten vaihtuvuus huomattavaa. Huomattavaa on, että jonkin verran vastaukset menivät myös ristiin.

Jaettuna tyyppeihin, ensimmäisen tyyppin edustajien mielestä samojen jäsenten mukana oloa pidettiin positiivisena ja liiallista vaihtuvuutta jopa epämiellyttävänä tai seurustelua osaltaan hankaloittavana. Uusien jäsenten tulo ryhmään tiesi energian viemistä ja sitä, ettei voinut puhua kaikista asioista henkilökohtaisella tasolla. On rennompaa saman, tutun porukan kanssa, ilmeni tämän tyyppin edustajien vastauksista. Kuitenkin, osalla näistäkin vastaajista oli uusiin tulokkaisiin positiivinen suhde, vaikka omaa ydinporukkaa pidettiin mielekkäimpänä tapaamisissa. Osa porukoista oli kuitenkin täysin sulkeutunut vain pienen porukan ryhmäksi oman viihtyvyyden takia.

Nainen, 1988: "Tietty ydinporukka on pysynyt, mutta vaihtuvuutta on ollut aika paljon kolmessa vuodessa. Liiallinen vaihtuvuus heikentää viihtyvyyttä selkeästi."

Toisen tyyppin henkilöiden mukaan vaihtuvuus ei vaikuta viihtyvyyteen. Uusia osallistujia pidettiin enemmänkin positiivisena asiana, raittiina tuulahduksena tai sitten ei juurikaan tunteita herättävänä asiana. Esiin nousi ajatuksia siitäkin, että kerho ei saisi muuttua liian sisäänpäin kääntyneeksi, mitä pelättiin jos kerho olisi liian tiivis.

Nainen, 1934. "Uusia osallistujia putkahtelee silloin tällöin. On kivaa, kun tulee uusia harrastajia, eikä kerho muutu sisäänpäin lämpiäväksi. Sellaistakin olen kuullut."

On vaikea sanoa tällä aineistolla vielä miten kummankin tyyppin sosiaalinen pääoma vaihtelee verrattuna toiseen tyyppiin, sillä tulosten mukaan vaikuttaisi että eroa ei ole sosiaalisen pääoman kertymisessä. Voi kuitenkin olettaa, että kyse on siitä mitä kerhosta haetaan sosiaalisen toiminnan kannalta. Onko tavoitteena saada tiiviitä suhteita ja ystäviä vai arvostetaanko enemmän yhdessä neulomisen iloa seurustelun asteelle jäävän keskustelun puitteissa. Nämä erilaiset näkökulmat vanhoihin ja uusiin jäseniin ovat kuitenkin hyvin relevantteja asioita pohtia, kun tarkastellaan sosiaalista pääomaa ja sen karttumista. Resurssiksi käyttämisen osalta kummankin tyyppin edustajilla esiintyi luottamusta siihen, että voisi halutessaan hyödyntää sosiaalisen piirinsä resursseja tai oli jo tehnyt niin.

Sosiaalista pääomaa lisäsi myös kerhon tuomat uudet harrastukset ja sitä kautta myös uudet sosiaaliset piirit. Kerhoista ei haettu ensisijaisesti uusia harrastuksia. Kuitenkin aineistosta selvisi, että uusia sosiaalisia piirejä myös kerhon ulkopuolelle oli syntynyt toiminnan kautta. Lähinnä harrastukset liittyivät erilaisiin käsitöiden teon muotoihin ja omien olemassa olevien taitojen kartuttamiseen, kuten kehräämiseen ja ompelemiseen. Kanssaneulojat ovat olleet tärkeässä asemassa uusien harrastusten alkamisessa. Aineistossa ilmenee, että uusiin harrastuspiireihin ja yhdistyksiin on lähdetty yleensä mukaan toisen pyynnöstä. Omasta innostuksesta ei ole yksin mukaan juurikaan lähdetty. Toisaalta kiinnostus oppia uusia taitoja ja harrastuksia oli myös syntynyt toisten esittelemien taitojen ja kertomusten kautta.

Harrastuksien lisäksi mainittiin, että sosiaalinen elämän muuten oli laajentunut. Kuitenkin neulekerhon kautta hankittujen muiden harrastusten määrä oli hyvin vähäisessä määrin esillä aineistossa. Neulekerho kerää hyvin eri taustaisia ihmisiä samaan kerhoon, mikä voi olla syynä siihen, että kerhon ulkopuolella ei ole yhteisiä harrastuksia niin paljoa. Yhteinen intressi on lähinnä neulominen. Kuitenkin huomattava on erottaa muista kerhoista ne tiiviit ryhmät, jotka ovat muodostuneet jo suljetuiksi kaverien kerhoiksi.

Sosiaalisen pääoman mahdollista muuttamista resurssiksi oli aineiston mukaan tapahtunut. Aineistossa ilmenee hyvä luottamus toisia kerholaisia ja heidän avuliaisuuttaan kohtaan. Vastaajista kaksi oli epävarmoja siitä saisiko apua tarvittaessa muilta kerholaisilta. Loput 79 vastaajaa olivat joko saaneet erilaisia apuja tai kokivat mahdollisuuden apuun myönteisesti. Erilaisia apuja kirjattiin olevan keskusteluapu samassa elämäntilanteessa olevien kanssa, fyysiset avut kuten autokyydit ja jopa työpaikan saaminen toisen neulekerholaisen sosiaalisten piirien kautta. Toisin sanoen neuleryhmä tarjoaa niin vahvoja kuin heikkoja siteitä käytettäväksi osapuolien kesken toisten sosiaalisten piirien sekä oman avun kautta. Työpaikan saaminen esimerkiksi on merkki heikosta siteestä, jonka kautta neuloja on saanut toisen neulojan sosiaalisten suhteiden avulla muunnettua sosiaalista pääomaansa resurssiksi itselle, eli tässä tapauksessa henkilö on saanut uuden kontaktin ja työpaikan (ks. Granovetter 1973).

Hyväntekeväisyyden merkitystä neulekerhon toiminnassa ei juurikaan aineistossa käsitelty. Osa vastaajista kuitenkin totesi, että heidän neulekerhonsa jäsenet ottavat toisinaan yhdessä osaa hyväntekeväisyyspauksiin. Hyväntekeväisyyteen neulominen ei kuitenkaan ilmennyt olevan erityisen tärkeä osa neulekerhojen toimintaa. Tässä aineistossa ei ollut mukana yhtään osallistujaa, joka osallistuisi sellaisen neulekerhon toimintaan, mikä on keskittynyt vain hyväntekeväisyyden ympärille.

10. POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää millaisia näkyviä ja latenteja funktioita ilmenee neulekerhoon osallistuneilla neulojilla. Lisäksi kiinnostuksen kohteena oli selvittää millaista sosiaalista pääomaa osallistujat saavat resursseikseen neulekerhosta. Etukäteisolettamuksena oli, että kerhoon osallistumisen pääfunktioita ovat sosiaaliset verkostot ja seurustelu samanhenkisten ihmisten kanssa. Keskeisinä käsitteinä tässä tutkimuksessa toimivat neulominen, neulojat, neulekerho, funktiot ja sosiaalinen pääoma. Keskeiset käytetyt teoriat olivat Mertonin näkyvien ja latenttien funktioiden teoria sekä Bourdieun ja Putnamin sosiaalisen pääoman teoretisoinnit.

Tutkimuksen aineisto kerättiin keväällä 2014. Tutkimusaineiston keräämisen toteutettiin laittamalla kysely kansainväliselle neulojien ravelry.org Internetsivustolle. Tutkimusta varten luotiin kahden ryhmän keskustelualueelle, Finnish knitters ja Kipakat, aloitusviesti. Keskustelun aloitusviestissä pyysin suomalaisia neulekerhotoimintaan osallistuvia vastaamaan kyselyyn. Kyselyssä kysyttiin vastaajien taustoista kuten ikä, sukupuoli, koulutustausta sekä harrastus ja yhdistysaktiivisuus. Tämän lisäksi kyselyssä keskityttiin neulekerhoon osallistumiseen kysymyksin millä yritettiin selvittää neulekerhoon osallistumisen funktioita sekä neulekerhosta saatua sosiaalista pääomaa. Vastauksia saapui viikon aikana 82, joista 81 oli valideja.

Kyselystä saatiin aineistoa tarpeeksi pro gradun laajuiseen työhön. Ongelmana kyselyssä kuitenkin oli se, että kysely oli rajattu vastattavaksi vain yhdellä verkkosivustolla. Kyselyn olemassaolo Internetfoorumilla saattoi estää joitain halukkaita osallistumasta kyselyyn, sillä verkkosivulle päästäkseen piti olla tunnukset. Toisaalta, vastaajat ilmoittivat itse jakaneensa kysyä omille sosiaalisille piireilleen, mikä osoittaa että kysely oli koettu mukavaksi vastata ja myös Internetsivusto ravelry.org:in ulkopuolelta saatiin neulojia osallistumaan. Rajauksena kuitenkin opinnäytetyössä oli aineiston kerääminen kyselyllä yhdeltä Internetfoorumilta riittävä. Aineiston koko oli vielä mahdollista käsitellä sisällönanalyysin kautta mielekkäästi. Sisällönanalyysi tapahtui teemoitellen, mutta myös tyypittelyä käytettiin hyväksi teemojen sisällä.

Keskeisimmät tutkimustulokset vastasivat tutkimuskysymyksiin hyvin ja etukäteisodotukset tuloksista täyttyivät. Toisaalta odottamattomiakin tuloksia nousi esille. Neulekerhojen

osallistujien näkyvät ja piilevät funktiot olivat etukäteisodotuksiani moninaisempia ja osallistumisen merkitys tärkeämpi kuin osasin odottaa.

Aineistoon vastanneet olivat jakautuneet sukupuolen mukaan naisvaltaisesti (80 naista, 1 mies). Ikäjakauma oli jakautunut siten, että ikäryhmiä oli edustettuna vuosien 1930–1980 väliltä. Vastaajien sukupuolijakauma on mielenkiintoinen, mutta ei yllättävä neulomisen naisvaltaisen perinteen ja nykyisen harrastuspohjan vuoksi. Vaino koulutusjakauma oli myös mielenkiintoinen, sillä neulomisen harrastaminen on aina ollut naisten harrastus katsomatta ammattitastaan. On mahdollista, että juuri korkeasti koulutetummat liikkuvat enemmän virtuaalisilla neulesivustoilla tai haluavat ottaa mieluummin osaa tutkimukseen. Oletettavasti aineistossa oli edustettuna hyvin aktiiviset neulojat, joiden aktiivisuus harrastamisessa on korkea niin neuleyhteisöissä virtuaalisesti kuin fyysisestikin. Neulekerhojen toimintaan vastaajat osallistuivat vähintään kerran kuukaudessa, mutta useimmat mieluummin useamminkin mikäli mahdollista.

Tärkeimpinä tuloksina esille nousi neulojien funktioiden moninaisuus sekä kerhosta saadun sosiaalisen pääoman resurssit. Neulojien osallistumisen funktioita käsiteltäessä nousi esille erilaisia näkyviä sekä piileviä funktioita. Osallistumisen merkityksissä näkyvä funktio oli osallistuminen yhdessä toimimiseen kerhossa, keskusteleminen, neulomiseen toisten, samanhenkisten ihmisten kanssa sekä oman ajan saaminen. Latenteja funktioita ilmenivät olevan arjen jaksamiseen saatu tuki ja turva, kuulluksi tuleminen ja toisten kuunteleminen, sekä käsitöiden teossa saatu apu. Neulomisen toisten kanssa fyysisesti samassa paikassa merkitsi tärkeänä aspektina omaa aikaa ja rentoutumista. Mielenkiintoista oli, että toisten neulojien kanssa keskusteleminen koettiin hyvin terapeuttisena toimintana. Samaa elämäntilannetta jakaneiden kanssa voitiin keskustella tilanteista ja saada tukea ja helpotusta omaan jaksamiseen. Tärkeimpänä tutkimustuloksena oli huomata, että kerho näyttäytyi enimmäkseen tärkeänä tukena ja turvana. Henkireikä ja maailmanparannusryhmä, olivat usein aineistossa esille nousevia sanoja oman kerhon merkityksestä puhuttaessa.

Sosiaalinen vuorovaikutus ja toiminta itsenään koettiin hyvin merkitykselliseksi ja siten sosiaalisen pääoman potentiaalisia käyttöresursseja kertyi osallistujille. Kuitenkin se, millaista sosiaalisen pääoman resursseja käyttöön saatiin, vaihteli. Se millaisia asioita kerhosta haetaan, vaikutti myös siihen millaisia suhteita siellä luotiin kanssaneulojiin. Se, ketä kerhossa oli, vaikutti selkeästi myös viihtyvyyden kokemiseen. Ihmisten vaihtuvuus kerhoissa koettiin sekä hyväksi että huonoksi asiaksi. Aineistosta ilmeni, että on

osallistujia, joille kerhoissa oli tärkeää saada tavata tuttuja ihmisiä, joiden kanssa voitiin jutella henkilökohtaisistakin asioista. Näihin ihmisiin pystyttiin luottamaan, jolloin keskustelussa voitiin syventyä henkilökohtaisiinkin asioihin. Halu osallistua kerhoon missä tuntee toiset hyvin ja voi keskustella luottamuksellisesti henkilökohtaisistakin aiheista oli saanut osan neulekerhoista sulkeutumaan yksityiseksi harrastuspiiriksi. Toisaalta oli toisen tyyppin edustajat, joille ei keskustelukumppanin henkilöllisyydellä ollut merkitystä. Tällöin keskustelu haluttiin yleensä jättää seurustelun asteelle. Tuolloin ei mennä liian henkilökohtaisiin asioihin, mikä edesauttaa neulekerhon pysymistä kaikille tasa-arvoisena ja avoimena paikkana. Yhteinen intressi neuloa ja rentoutua on tärkeää keskustelun lomassa, kun taas sulkeutuneissa kerhoissa tärkeäksi nousevat myös henkilöiden väliset kemiat.

Tässä tutkimuksessa hyvin vähäiseen merkitykseen jäi kerhon yhteiset funktiot. Niitä ei juurikaan tutkittu, eivätkä ne olleet tutkimusongelman osana. Aineistosta kuitenkin selvisi, että esimerkiksi kerhon yhteisiä projekteja on toisinaan, mutta hyvin vähän. Hyväntekeväisyysprojekteja mainittiin toisinaan olevan. Hyväntekeväisyyteen osallistuminen tuli tutkimuksessa vain ohitetusti esille, ja sen merkityksen selvittämiseen tarvittaisiinkin enemmän tutkimusta.

Tämä tutkimus tuo aiempaan neulomisen tutkimukseen uutta näkökulmaa ja mielenkiintoista kuvausta siitä millaisia ovat suomalaisten neulojien suhteet neulekerhoonsa, millaisia funktioita osallistumisella on ja millaista sosiaalista pääomaa sieltä saadaan resurssiksi. Tulokset vastaavat joitain aiempien tutkimuksien tuloksia. Esimerkiksi toisten kuunteleminen, rentoutuminen yhdessä neuloessa, sosiaalisuuden kokeminen ja toisten auttaminen tuottavat samanlaista tietoa kuin aiemmat tutkimukset. Kuitenkin, Prigolan ja Mc Genzien tutkimuksessa neulekerhon jäsenten välillä esiintyneitä paineita ja kilpailuhenkisyttä ei ilmene suomalaisten neulojien yhteenliittymissä. Voidaan pohtia onko kyse kulttuurisesta erosta, kuten siitä mitä toisilta osallistujilta odotetaan ja mitä neulekerhon toiminnalta haetaan. Myös virtuaalisen kontekstin merkitys nousee niin tässä kuin monissa muissakin neulomisen tutkimuksissa esille. Internetillä on yhä tärkeämpi osa neulomisen harrastamisessa, yhteydenpidossa toisiin neulojiin ja jopa tapaamisten järjestämisessä. Osa neulekerhoista ei edes sovi tapaamisia muualla kuin Internetsivustoilla. Voi pohtia miten Internetyhteisöt ovat vaikuttaneet neulekerhojen määrän kasvuun ja luonteeseen viime vuosikymmenen aikana.

Jatkotutkimusta neulekerhoista ja neulomisesta voisi tehdä laajalti. Neulominen on muuttunut trendikkääksi toiminnaksi viimeisen vuosikymmenen aikana, ja sillä on pitkät juuret historiassa. On siksi jo mielenkiintoista tutkia aihetta lisää eri puolilta. Neuleryhmissä neulojat on otettu yleensä yksilöinä esille tutkimuskohteina. Myös kokonaisen ryhmän tutkiminen, sen funktiot ja merkityksen yhteiskunnallisesti kansalaistoimintana olisi mielenkiintoinen näkökulma aiheeseen. Lisäksi yhteen asiaan erikoistuneet kerhot, kuten neulekerhot joiden pääpaino on hyväntekeväisyydessä, ovat vasta vähän tutkittuja. Mielenkiintoista ja nykyään myös ajankohtaista olisi myös tutkia miesneulojien neulomisen kulttuuria, kuten miesten ajatuksia ja kokemuksia neulojina. Neulomisen ja neulekerhojen osalta siis tutkimuksellisia näkökulmia olisi paljon. Erityisesti sosiologisella tutkimusotteella voitaisiin saada aikaan hyvin mielenkiintoista tutkimusta.

LÄHTEET

- Alanen, A. & Jokivuori, P. (2005): Sosiaalisen pääoman kentät. Jyväskylä: Minerva.
- Alasuutari, P., & Alasuutari, P. (2011): Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.
- Almay, M., Luutonen, M., Mitronen, K., & Kannel, R. (1993): Sydämenlämmittäjä ja tikkuripaita: Perinteisiä neuleita suomesta ja eelistä. Helsinki: Tammi.
- Anttila, P. (1983): Prosessi vai produkti? Tutkimus käsityön teon asenteista ja arvopäämääristä. Helsinki: Kouluhallitus.
- Bourdieu, P. (1990): The logic of practice. Cambridge: Polity.
- Bourdieu, P. (1986): The Forms of Capital. Teoksessa Szeman & Kaposy (2011): Cultural Theory, an Anthopology. Wiley-Blackwell, 81-93.
- Burt, R. S. (1992): Structural holes: The social structure of competition. Cambridge MA: Harvard University Press.
- Coleman, J.S. (1988): Social Capital in the Creation of Human Capital. American Journal of Sociology. Vol 94. Supplement: Organizations and Institutions: Sociological and Economic Approaches to the Analysis of Social Structure (1988), 95-120.
- Csikszentmihalyi, M. (1990): Flow: The psychology of optimal experience. New York: Harper & Row.
- Duffy, K. (2007): Knitting through recovery one stitch at a time: Knitting as an experiential teaching method for affect management in group therapy. Journal of Groups in Addiction & Recovery, 2(1), 67-83.
- Gaag, M. V. D., & Snijders, T. A. B. (2005): The resource generator: Social capital quantification with concrete items. Social Networks, 27(1), 1-29.
- Granovetter, M.S. (1973): The Strength of Weak Ties. American Journal of Sociology, 78(6), 1360–1380.

- Harju, A. (2003): Yhteisellä asialla: Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Hassi, A., Salo, E., Sturmer, W., & Freeman, M. (1992): Tuhattaitoa. Jyväskylä: Suomen kotiteollisuusmuseo.
- Heikkinen, K.: Käsillä tekemisen merkitykset. Teoksessa Kupiainen, T. (2004): Käsillä tehty. Helsinki: Edita.
- Heinänen, S., & Kokkonen, J. (2005): Aikamatka käsityöhön: Suomen käsityön museon johdantonäyttelyn tekstit = crafts - a journey in time: Texts of the basic exhibition (3. korj. p. painos). Jyväskylä: Suomen käsityön museo.
- Hyypä, M. T. (2002): Elinvoimaa yhteisöstä: Sosiaalinen pääoma ja terveys. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Jokisaari, M. Sosiaalinen pääoma ja ammatillinen liikkuvuus. Teoksessa: Alanen, A. & Jokivuori, P. (toim.) (2005): Sosiaalisen pääoman kentät. Jyväskylä: Minerva. 212-226.
- Kankainen, T. (2007): Yhdistykset, instituutiot ja luottamus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto
- Karisto, A., Lahelma, E., & Rahkonen, O. (1992): Terveys sosiologia. Helsinki: WSOY.
- Kelly, M. (2014): Knitting as a feminist project? *Women's Studies International Forum* 44, 133-144.
- Kinnunen, L. (1999): Villapaidoistako elämänlankaa? Tutkimus neulonnasta harrastuksena. Helsingin yliopisto.
- Kortteinen, M. (1992): Kunnian kenttä: Suomalainen palkkatyö kulttuurisena muotona. Helsinki: Hanki ja jää.
- Kiiski, T. (2014): Virkkuukoukku pysyy äijänkin kourassa. *Iltalehti: oma aika & elämä*. Julkaistu 8.2.2014
- Kivelä ja Siisiäinen (2007): Sosiaalinen pääoma ja verkostot -teoriasta empiriaan. Teoksessa Alanen, L., Salminen, V., & Siisiäinen, M.: Sosiaalinen pääoma ja paikalliset kentät. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos.

Lehdonvirta, V. & Räsänen (2011): How do young people identify with online and offline peer groups? A comparison between UK, Spain and Japan. *Journal of Youth Studies*, 14(1), 91-108.

Lehtonen, J. (2007): Seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolen moninaisuuteen liittyvä syrjintä. Teoksessa: Lepola, Outi & Villa, Susan (toim.). *Syrjintä Suomessa 2006*. Helsinki: Ihmisoikeusliitto.

Liikkanen, M., Melkas, T., Jallinoja, R., Alasuutari, P., Kytömäki, J., Eskola, K., Helve, H. (2009): *Suomalainen vapaa-aika: Arjen ilot ja valinnat*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Lin, N. (1999): Social networks and status attainment. *Annual Review of Sociology*, 25, 467.

Lin, N., & Dumin, M. (1986). Access to occupations through social ties. *Social Networks*, 8(4), 365-385.

Linko, M (1997): Naisten käsityöelämykset ja muistot. Teoksessa Svinhufvud, L. (toim.): *Käsityö viestinä*. Jyväskylä: Suomen käsityön museo.

Madsen, K. B., Egidus, H., & Laakso, A. (1976). *Oppiminen ja motivaatio*. Helsinki: Kirjayhtymä.

McDermott, I. E. (2007). We knit the world: Charity knitting and crocheting on the web. *Searcher*, 15(10), 45-48.

Merton, R. K. (1957). *Social theory and social structure* (Revised and enlarged ed. painos). New York: Free Press.

Myllyoja, N. (2012): Kudo työhuolesi pois. *Talouselämä*, 24.6.2012.

Orton-Johnson, K. (2014): Knit, purl and upload: New technologies, digital mediations and the experience of leisure.

Paananen, A. ja Pirinen, H. (2014): Suomella uusi sensaatio Rukajärven lisäksi -neulova valmentaja Antti Koskinen! *Iltalehti* 9.2.2014 15:05, päivitetty: 9.2.2014 Verkkojulkaisu: <http://www.iltasanomat.fi/lumilautailu/art-1288651764176.html>, viitattu 19.10.2014.

- Putnam, R. D. (2000): *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster.
- Putnam, R.D. (1995): *Bowling alone: America's Declining Social Capital*. *Journal of Democracy*, 6(1), 65-78.
- Prigoda, E., & McKenzie, P. J. (2007): *Purls of wisdom: A collectivist study of human information behaviour in a public library knitting group*. *Journal of Documentation*, 63(1), 90-114.
- Rebmann, H. (2006): *Warning--there's a lot of yelling in knitting: The impact of parallel process on empowerment in a group setting*. *Social Work with Groups*, 29(4), 5.
- Riesman, D. (1964): *Individualism reconsidered and other essays*. New York.
- Riley, J., Corkhill, B., & Morris, C: *The benefits of knitting for personal and social wellbeing in adulthood: Findings from an international survey*. *The British Journal of Occupational Therapy*, 76(2), 50-57.
- Ruuskanen, P. (2001): *Sosiaalinen pääoma: Käsitteet, suuntauksat ja mekanismit*. Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.
- Ruuskanen, P. (2002): *Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi: Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ruuskanen, P. *Sosiaalisella pääomalla selittäminen*. Teoksessa Alanen, L., Salminen, V., & Siisiäinen, M. (2007): *Sosiaalinen pääoma ja paikalliset kentät*. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Sarvas, L. *Neulon ja ompelen*. *Helsingin sanomat*, 4.6.2003. Päivitetty 28.6.2007. Kotimaisten kielten keskus. Verkkolinkki <http://www.kotus.fi/index.phtml?s=1013>, viitattu 10.10.2014
- Siisiäinen, M. (2003): *Yksi käsite, kaksi lähestymistapaa: sosiaalinen pääoma Putnamilla ja Bourdieulla*. *Sociologia*, 40(3), 204-218.
- Sills, D. L. (1968): *International encyclopedia of the social sciences* .1-17. New York.

Svinhufvud, L: Käsityön kuviot syynissä. Teoksessa Svinhufvud, L. (1997): Käsityö viestinä. Jyväskylä: Suomen käsityön museo.

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2009): Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (5. uud. laitos. painos). Helsinki: Tammi.

Vartiainen, L. (2010): Yhteisöllinen käsityö: Verkostoja, taitoja ja yhteisiä elämyksiä. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto.

Vähälä, E. (2003): Luovan käsityöprosessin yhteydet psyykkiseen hyvinvointiin: Käsityön aikana koettujen itseraportoitujen emootiokokemusten ja fysiologisten vasteiden väliset yhteydet. Kuopio: Kuopion muotoiluakatemia.

Veblen, T. (2007): The theory of the leisure class. Oxford; New York: Oxford University Press Inc.

Vilhunen, K. (2012): NEULEBLOGIT KÄSITYÖN MUISTIKIRJANA -tutkimus käsityön tekemisestä ja yhteisöllisyyden kokemuksesta neuleblogeissa. Filosofinen tiedekunta: Soveltavan kasvatustieteen ja opettajakoulutuksen osasto. Itä-Suomen Yliopisto.